

Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Az ellenzéki előválasztás mint a médianapirend uralásának eszköze¹²

The oppositions primary election as an instrument for
dominating the media agenda

IRH726

Pályamunka lezárásának dátuma: 2022. 05. 31.

¹ „A kutatás az innovációs és technológiai minisztérium únkp-21-2-szte-6 kódszámú új nemzeti kiválóság programjának a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.”

² A dolgozat egy hosszabb ideje tartó kutatási tevékenység eredménye, mely alapjául szolgál a mesterszakra írandó szakdolgozatnak.

Összefoglaló

Dolgozatomban a hazánkban első alkalommal megrendezésre kerülő országos, ellenzéki előválasztást vizsgálom. A dolgozat elsőként az előválasztások intézményével foglalkozik, ezt követően a kutatás szakirodalmi áttekintése következik, ezt követően a magyar médiarendszer jellegzetességeit veszem górcső alá, majd a hírportálok elemzésének a bemutatása és a pártok megjelenései az előválasztással összefüggő cikkekben. Végül, de nem utolsó sorban a dolgozat összegzése következik. A dolgozat azokra a konkrét kérdésekre keresi a választ, hogy milyen formában számolt be a két választott hírportál a 24.hu és az origo.hu az előválasztásról? Mik voltak a leggyakrabban használt keretek az ellenzéki előválasztással összefüggő cikkekben a két médium cikkeiben? Emellett, hogy az origo.hu esetében milyen módon jelentek meg az ellenzéki szereplők az előválasztásról szóló írásokban? A kutatásból kiderül, hogy a két már említett hírportálon teljesen eltérő valóságkonstrukciók láttak napvilágot, ami miatt az ellenzéki pártok nem voltak képesek a médianapirend valódi uralására. Ennek az oka, hogy a kormányoldalhoz köthető médiumok negatívan számoltak be az előválasztás eseményeiről, ha egyáltalán beszámoltak bizonyos történésekről.

Tartalomjegyzék

1.	BEVEZETÉS	1
2.	AZ ELLENZÉKI ELŐVÁLASZTÁS	3
2.1	AZ ELŐVÁLASZTÁS FELMERÜLÉSÉNEK AZ OKAI	3
2.2	AZ ELLENZÉKI ELŐVÁLASZTÁS MINT DEMOKRATIKUS INNOVÁCIÓ	4
2.3	AZ ELŐVÁLASZTÁS EREDMÉNYE	6
3.	ELMÉLETI HÁTTÉR	7
3.1	A NAPIREND KUTATÁSOK ELSŐ SZINTJE	7
3.2	A NAPIREND KUTATÁSOK MÁSODIK SZINTJE	8
3.3	LEHETŐSÉGEK A FRAMING KUTATÁSRA	10
4.	MAGYARORSZÁGI MÉDIAVISZONYOK	12
4.1	A MÉDIA EREJE	12
4.2	A MAGYAR MÉDIAVISZONYOK	13
5.	MÓDSZERTAN	16
6.	A KERETEZÉS AZ ELŐVÁLASZTÁS IDŐSZAKÁBAN	18
6.1	KVANTITATÍV ELEMZÉS	18
6.2	A LEGFONTOSABB ÜGYEK	21
6.3	TARTALOMELEMZÉS	23
6.3.1	Origo	23
6.3.2	24.hu	25
7.	POLITIKA SZEREPLŐINEK A MEGJELENÉSE AZ ORIGO.HU CIKKEIBEN	28
8.	ÖSSZEGZÉS	32
9.	IRODALOMJEGYZÉK	34
10.	FELHASZNÁLT INTERNETES FORRÁSOK	37

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat Az origo.hu által generált keretek és az azokhoz tartozó hívószavak, valamint értelmezések. (Forrás: saját szerkesztés)	24
2. táblázat A 24.hu által generált keretek és az azokhoz tartozó hívószavak, valamint értelmezések. (Forrás: saját szerkesztés)	26

Ábrajegyzék

1. ábra A két hírportálon megjelenő cikkek száma napi bontásban 2021.09.18. és 2021. 10.16. között. (Forrás: saját szerkesztés).....	21
--	----

1. Bevezetés

Dolgozatomban a hazánkban első alkalommal megrendezésre kerülő országos, ellenzéki előválasztást veszem górcső alá. Volt már korábban hasonló ellenzéki kezdeményezés Budapesten, azonban országos szinten ilyenre nem volt még példa. Az a tény, hogy eddig még nem került hazánkban megrendezésre ilyen politikai esemény, nehezebbé is teszi ez az esemény hatásainak a vizsgálatát. Ez a dolgozat, azonban nem az előválasztás politikai rendszerre gyakorolt hatását, hanem a médianapirendre gyakorolt hatását vizsgálja. A médianapirend jelentősége megkérdőjelezhetetlen a politikai szereplők számára, így fontos ennek a kérdésnek a vizsgálata is a politikatudomány számára. Emellett az előválasztás teret enged annak, hogy a politikatudomány módszereivel egy alapvetően pragmatikus hatást vizsgáljunk.

A politikai kommunikáció mentén folytatom ennek a politikai aktusnak a vizsgálatát, mert a politikában rendkívül fontos szerepet játszik, hogy a politikai aktorok és üzeneteik miként képesek eljutni a választópolgárokhoz, valamint mik is a pontos üzeneteik. Egy ilyesfajta országos ellenzéki kezdeményezés tökéletes lehet arra, hogy az ellenzéki pártokra helyezze a média a hangsúlyt, ami minden párt számára előnnyel kecsegtethet, ha kellő mértékben képesek a ráirányult emelkedett figyelmet kihasználni. A megemelkedett figyelem a politikában és azon belül a politikai kampányok esetében sorsdöntő szereppel is bírhat. Azonban közel sem mindegy, hogy miként kerül egy-egy politikai szereplő reflektorfénybe, milyen ügyek mentén számolnak be az internetes hírportálok a pártokról, politikusokról.

A kutatásomban több kérdésre is keresem a választ, egyrészt arra, hogy az előválasztás miként volt képes megjeleníteni a legolvasottabb jobboldali és baloldali internetes hírportálokban, valamint ezek a portálok milyen keretezésben adtak számot az eseményről, ebben az esetben az esemény interpretálására vagyok kíváncsi. Ez azért fontos, mert ezen keresztül láthatóvá válik, hogy mekkora megosztottság uralkodik az egyes politikai oldalakon lévő médiumok között. A keretek között pedig valószínűsíthetően bizonyos szándékok is fellelhetők lesznek. A dolgozatomban legnagyobb részében kvalitatív kutatási módszereket használok, hogy minél tisztább képet kapjak az előválasztás megjelenéséről az online médiumokban, azonban kvantitatív módszerek is felhasználásra kerülnek.

A dolgozat azokra a konkrét kérdésekre keresi a választ, hogy milyen formában számolt be a két választott hírportál a 24.hu és az origo.hu az előválasztásról? Mik voltak a leggyakrabban használt keretek az ellenzéki előválasztással összefüggő cikkekben a két médium cikkeiben? Emellett, hogy az origo.hu esetében milyen módon jelentek meg az ellenzéki szereplők az

előválasztásról szóló írásokban? Végezetül, hogy képes volt-e az ellenzék a médianapirend uralására a vizsgált időszakban.

A dolgozat legelőször az előválasztások intézményével foglalkozik, ezután a kutatás elméleti hátterének ismertetése következik, ezt követően a magyar médiarendszer jellegzetességei kerülnek felsorolásra, majd a hírportálok elemzésének a bemutatása és a pártok megjelenései az előválasztással összefüggő cikkekben. Végül, de nem utolsó sorban a dolgozat összegzése következik.

2. Az ellenzéki előválasztás

Hazánkban a 2021. szeptember 18 és október 16 között megrendezésre került országos ellenzéki előválasztás volt az első, amit civil szervezetek, illetve hat együttműködő ellenzéki párt, a Demokratikus Koalíció, a Jobbik, a Magyar Szocialista Párt, a Momentum, a Lehet Más Politika, és a Párbeszéd Magyarországért szervezett. Az előválasztás lebonyolítása és ötlete tőlük származik, ami azt jelenti, hogy ez a procedura nem egy intézményesült politikai aktus, hanem valamilyen szándéktól vezérelve a hat együttműködő ellenzéki párt megrendezte és lebonyolította ezt az előválasztást.

2.1 Az előválasztás felmerülésének az okai

Hazánkban az előválasztás intézménye nem rendelkezik társadalmi beágyazottsággal és nagy történelemmel. Az előválasztás megjelenése a politikai közbeszédben leginkább a 2010 utáni új választási rendszerrel kezdődött. Ennek az oka, hogy az új szisztéma bevezetése egyfordulós választási rendszert eredményezett, a kétfordulós szisztéma helyett. A választáspolitikológia számára alaptételként tekinthetjük, hogy a kétfordulós választási rendszerek erősítik a koalíciós politikát³, illetve a kétfordulós rendszerek önmagában elvégeznek egyfajta szelekciót a választások idején. A szelekció abban rejlik, hogy a második fordulóban nem minden jelölt van jelen a szavazatokért folytatott versenyben. Ez azt eredményezi, hogy a szavazatok töredezettsége csökken, ez pedig abban az esetben kiemelt jelentőséggel bír, ha az ellenzéki oldalon ideológiai szempontból hasonló pártok indulnak nagy számban a választásokon.

A 2010-es választásokat követően a pártrendszerben is változás állt be, háromosztatúvá vált a pártrendszer a blokkpártrendszer felbomlását követően. A blokkpártrendszer esetében két nagyobb politikai erőközpont jelenléte határozta meg a politikai versenyt. Ebben a felállásban az előválasztások megjelenését nem tartották fontosnak, mert a verseny valójában két effektív blokk között dőlt el. Ezt követően 2010 után azonban kialakult az úgynevezett centrális erőter, ami alatt azt a pártrendszert értjük, amiben az ideológiai tér közepén elhelyezkedő kormánypárt domináns helyzetben van a kihívóival szemben.⁴ Ebben a helyzetben a baloldal már a 2014-es választások alkalmával is fel ismerte, hogy a legnagyobb esélyük akkor van, ha összefogva indulnak egységesen, azonban a 2018-as választások utánig létezett még egy jobboldali párt is,

³ Szoboszlai György, Wiener György (2016): Választási formulák. *Választáspolitikológia- Változások és trendek*, Budapest, Napvilág Kiadó. p. 14.

⁴ Körösnéyi András (2015): A magyar demokrácia három szakasza és az Orbán-rezsim. *A magyar politikai rendszer- Negyed század után*, Budapest, Osiris MTA TK. p. 415.

ami a kormánypártoktól az ideológiai térben jobbra helyezkedett el, így az ellenzéki szavazatok továbbra is megoszlottak.

Ezt követően a baloldali tömbhöz csatlakozott a Jobbik is, így a centrális erőter felbomlott, ugyanis a 2022-es választásokra kanyarodva ismételten két tömb hatalomért való versengése határozta meg a magyar belpolitikát. A kormányzópártok esetében rendkívül nehéz dolga van annak, aki megpróbálja megfejtetni, hogy milyen attribútumok mentén lehet a két pártot a Fideszt és a KDNP-t szétválasztani, ugyanis nagyfokú együttműködés és fegyelem figyelhető meg a két párt között, mind a parlamenti munka, mind a választások során. Nem indulnak egymás ellen ellenzéki kerületekben és külön listán sem indulnak a választásokon. Ezzel szemben az ellenzéki oldalon hat kisebb párt jelenléte volt megfigyelhető, akik mind arra törekedtek, hogy minél nagyobb frakcióval rendelkezzenek majd a következő parlamenti ciklus során. Az ellenzéki előválasztásra azért volt szükség valójában, mert egyik párt sem volt hajlandó engedményeket tenni a másik párt részére, emiatt a választók lettek kijelölve arra, hogy eldönthessék melyik párt jelöltjei hol induljanak, valamint ki legyen az ellenzéki miniszterelnök-jelölt.

2.2 Az ellenzéki előválasztás mint demokratikus innováció

Az előválasztások nem számítanak újdonságnak a demokráciákban, azonban érdekes, hogy leginkább a prezidenciális és félprezidenciális rendszerekben alkalmazzák intézményesült szinten ezt a kiválasztási folyamatot. Az előválasztás folyamata ezekben a rendszerekben pártokon belül szokott végbe menni. Magyarországon ezzel szemben parlamentáris kormányforma van érvényben. Létezik a köztársasági elnök intézménye itthon, de a személyéről a választópolgárok csak közvetett módon, az országgyűlési képviselők révén döntenek. Tehát az első országos előválasztás nem az államfő személyének a megválasztására fókuszált, hanem egy közös miniszterelnökjelölt, valamint a 106 országos egyéni választókerületben induló ellenzéki jelöltek megválasztására fókuszált. Érdekes, hogy a magyar választási szisztéma azonban nem enged teret a közvetlen kormányfő választásnak. A miniszterelnök személyéről a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés dönt, ebből már látható, hogy az ellenzéki pártok által szervezett előválasztás nem az általános választás szabályai szerint ment végbe. Minden politikai aktus mögött találhatunk valamiféle indítékot, a kérdés ebben az esetben, hogy mi lehetett a hat ellenzéki párt indítéka.

Az egyik kézenfekvő válasz a kérdésre, amit az előválasztásban résztvevő ellenzéki pártok is gyakran hangoztattak, hogy szerették volna a jelöltek kiválasztásának a folyamatát

demokratikusabbá tenni, tehát erre az előválasztásra mint egyfajta demokratikus innovációra⁵ tekinthetünk. Azonban nem szabad elfelednünk, hogy a hazánkban lezajlott folyamat nem konkrétan a pártok jelöltállítási mechanizmusát váltotta fel. A hat ellenzéki párt ugyanazokkal a módszerekkel választotta ki a jelöltjeit az egyes választókerületekben, illetve a miniszterelnök-jelölteket is, ahogyan 2018-ban és azt megelőzően. A különbség abban állt, hogy az emberek a pártok által kínált jelöltek közül választhattak, ahogyan az általános választásokon is történni szokott. Ezáltal a demokratikus innováció jelentése az előválasztásnak némiképp csorbulni látszik, ugyanis nem konkrétan az egyes pártokon belüli versengésbe szólhattak bele az állampolgárok, hanem ehelyett egyfajta előrehozott választás ment végbe a kormánypártok nélkül. Fontos megjegyezni még azt is, hogy a párthűség az előválasztások során kisebb szerepet szokott játszani, amit az Egyesült Államokban megrendezésre kerülő előválasztások vizsgálatával bizonyítottak kutatók. A választók pártokhoz való hűsége azért játszik kisebb szerepet, mert a pártokon belül zajlanak le az előválasztások, így mindegy kire szavaz a választópolgár, a szavazatával mindenképp az általa preferált pártot támogatja, azonban ez ahhoz vezet, hogy nagyobb szerepet kapnak a kiválasztási folyamatban az egyéb döntést befolyásoló tényezők, mint például a jelölt programja, értékei.⁶ A választóknak ezáltal lehetőségük nyílik arra, hogy az érdekeiket a leginkább képviselni képes jelölteket megtalálják anélkül, hogy a párt színével vagy a pártidentifikációval és az azzal együtt járó érzelmekkel foglalkozniuk kellene. Hazánkban, viszont nem ez történt, ugyanis a pártok jelöltjei versenyeztek egymással, így a választók számára feltételezhetően továbbra is fontos maradt a pártlogó. Egy előválasztás azt is eredményezné, hogy több pártokon kívül álló szereplő is megjelenhetne a politikai palettán, akik eddig nem tudták felvenni a versenyt a nagy pártokkal, valamint az általuk támogatott jelöltekkel, azonban ebből a szempontból az előválasztás nem volt képes változást hozni, ugyanis minden jelöltnek kötelezővé tették, hogy megjelöljék melyik frakcióba ülnek be, amennyiben sikerül az előválasztás megnyerését követően a parlamentbe bejutni. Ezáltal a civil jellege a civil jelölteknek háttérbe szorult, ugyanis győzelem esetén mindenképp be kell ülniük valamelyik ellenzéki párt frakciójába. Ebből kirajzolódik, hogy az ellenzéki pártok a saját érdekeik mentén hozták létre ezt a folyamatot és nem a döntések mögötti nagyobb társadalmi konszenzus megteremtése volt a cél.

⁵ Oross Dániel (2020): Versengő demokráciafelfogások, új részvételi lehetőségek? Képviselet, részvétel, deliberáció és demokratikus innovációk. *Politikatudományi Szemle*, 2020/4. pp. 105–120.

⁶ Polsby W. Nelson, Wildavsky Aaron (2008): Voters. *Presidential Elections: Contemporary Strategies of American Electoral Politics*, New York, Rowman & Littlefield. p. 17.

Emellett fontos megemlíteni, hogy létrejöttek a szervező pártok között megállapodások a jelöltek terén bizonyos egyéni választókerületekben. Az említett megállapodások eredménye az volt, hogy egyes választókerületekben voltak jelöltek, akiket több párt is támogatott, sőt olyan egyéni választókerületek is voltak, ahol egyetlen ember indult az előválasztáson. Ezekben a kerületekben nem a demokratikus felhatalmazás jellege volt fontos az előválasztásnak, hanem a kommunikáció. Ezek a jelöltek is kampányoltak az előválasztáson, de számukra nem volt ennek szerepe az előválasztás kimenetelét tekintve. A jelen kutatás origója ez a folyamat, aminek a révén egy felfokozott politikai helyzetben a diskurzus irányítását próbálták meg az ellenzéki pártok elérni az előválasztással. Tehát az előválasztás amellett, hogy segítsen a jelöltek kiválasztásában még abban is az ellenzéki pártok segítségére volt, hogy a médiumokban folyamatosan képesek legyenek szerepelni, ezáltal megtoldva a kampányidőszakot. Jelen dolgozat az előválasztás ezen aspektusát kívánja körül járni. Eszerint az előválasztás mint egy eszköz van jelen, mégpedig a politikai diskurzus uralásának az eszközeként, amihez szükség van nem csak a politikai, de a mediális tér uralására is.

2.3 Az előválasztás eredménye

A kutatás további részeinek könnyebb megértése érdekében ebben a részben az előválasztási eredmények rövid bemutatására kerül sor. Az előválasztás keretein belül hat párt jelöltjei mérkőztek meg egymással az egyéni kerületekben. Részt vettek az előválasztáson olyan személyek is, akik nem egy-egy párt jelöltjei voltak, azonban számukra is kötelező volt egy nyilatkozat kitöltése, amiben meg kellett jelölni, hogy győzelem esetén melyik parlamenti frakciót kívánják erősíteni. Ami a miniszterelnök-jelölt aspiránsokat illeti volt egy párton kívüli személy Márki-Zay Péter személyében, aki bár párton kívüli volt, számára is kötelező volt a nyilatkozat kitöltése, rajta kívül még négy jelölt vett részt az előválasztáson. Az előválasztás az egyéni választókerületekben egyfordulós, míg a miniszterelnök-jelölt aspiránsok választása kétfordulós volt és a második fordulóra azon három jelölt kerülhetett be, akik a legtöbb szavazatot érték el az első fordulóban. Az első forduló eredményei alapján szavazataik szerinti sorrendben Dobrev Klára, Karácsony Gergely és Márki-Zay Péter volt képes az ellenzéki előválasztás második fordulójába is bekerülni. Mivel Karácsony Gergely a két forduló között visszalépett, így a végén két politikus között dőlt el a verseny, amiből Márki-Zay Péter került ki győztesen.⁷

⁷ A részletes eredmények elérhetők a 2021-es ellenzéki előválasztás hivatalos honlapján: <https://elovalasztas2021.hu/eredmenyek/> (utolsó letöltés ideje: 2022. 04. 07.)

3. Elméleti háttér

A dolgozat következő részében áttekintem a napirendelmélet alakulásának fontosabb mérföldköveit és megalkotom a dolgozat elméleti háttérét. Ehhez a napirend kutatások első és második szintjét mutatom be. A napirend kutatások első szintjén található a napirendelmélet és a második szintjén az úgynevezett „framing” és „priming” jelenség. A priming jelenségével nem foglalkozik a dolgozat, mert az az új ügyek politikai diskurzusba való beemelését kutatja, azonban az előválasztás esetében ez nem vizsgálható, mert már az előválasztás hivatalos bejelentését megelőzően is a társadalomban jelen volt ez a koncepció.

3.1 A napirend kutatások első szintje

A napirendelmélet fogalma első alkalommal 1963-ban jelent meg Bernard Cohen tanulmányában megfogalmazta azt, hogy a hírmédia napirendje hatással van arra, hogy az emberek miről gondolkodjanak⁸, amiből az is következik, hogy a média napirendje hatással van a közvélemény napirendjére. Ezt követően megszületett a napirend-elmélet 1972-ben, amelynek a lényege, hogy a média implicit módon egy fontossági sorrend felállítását végzi el az egyes ügyek (issue) mentén. Ezáltal megszületett az a tézis is, hogy az újságírók, mint az információk egyfajta kapuőrei vannak jelen a társadalomban, mert képesek befolyásolni miről gondolkodjanak a fogyasztók.⁹ Meg kell jegyezni ezeknél az elméleteknél, hogy mint minden elmélet esetében nem szabad rá minden körülmények között alapvetésként tekinteni, ugyanis az elméletből kimaradnak pragmatikus szempontok. Többek között meg kell említeni az olvasók tájékozottságát vagy a gazdasági érdekeket, mert ezek is nagymértékben befolyásolhatják azt, hogy milyen tartalmak jelennek meg a médiumokban.

A ma ismert három napirend első alkalommal 1988-ben bukkant fel a szakirodalomban, a média, a politika és a közvélemény napirendje. Ez a három napirend kölcsönhatásban van egymással, azonban ekkoriban még nem sikerült definiálni azt, hogy pontosan milyen kölcsönhatásban vannak egymással, azonban az már láthatóvá vált, hogy a médianapirendje rendelkezik a legnagyobb befolyásoló erővel.¹⁰ Tehát egyértelmű ma már, hogy a média befolyásolni képes a közvéleményt a politikai valóságok konstruálásával és a hírek szelekciójával. Abban viszont nincs egyetértés, hogy a médianapirendjén belül melyik

⁸ Bajomi Lázár Péter (2017): Manipulál-e a média? *Médiakutató*. 18/4.. p. 68.

⁹ McCombs Maxwell, Shaw L. Donald (1972): The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, vol. 36/2. pp. 176-187.

¹⁰ Everett M. Rogers, Dearing W. James (1988): Agenda-setting research: Where has it been? Where is it going? *Annals of the International Communication Association*, 11/1. pp. 555-594.

„alnapirendek” bírnak a legnagyobb befolyásoló erővel. El lehet itt különíteni az írott sajtót, a rádiót és a televíziót, valamint ma már az internetet is.¹¹

3.2 *A napirend kutatások második szintje*

Eddig tart a napirend kutatások első szintje, amiben megállapítható, hogy a médianapirend elsősorban abban fejt ki nagy hatást a közvélemény számára, hogy miről gondolkodjanak. Ezen kutatások második szintjén helyezkedik el a keretezés (framing) és a kiemelés (priming) jelensége.¹²

A keretezés (framing) jelensége nem újkeletű a tömegkommunikáció szakirodalmában, első alkalommal a fogalmat 1974-ben használta Erving Goffman. Goffmannál a „frame” egyfajta interpretációs sémát jelentett, tehát azt, hogy egy adott ügy jelentésének az átadása hogyan történik meg.¹³ A tömegkommunikáció kutatói folyamatosan foglalkoztak a framing jelentésével és folyamatosan formálták a modellt, hogy egyre tisztább képet kaphassunk a működéséről, valamint arról, hogy milyen hatást képes az állampolgárookra a média kifejteni.

Robert M. Entman 1993-as könyvében, már teljes egészében meghatározza, hogyan hat az emberek gondolkodására a keretezés. Az az állítása, hogy a keretezés lényege az értelmezésben rejlik, amiben a különböző médiumok úgy segítenek, hogy egyes információdarabkákat jobban kidomborítsanak valamilyen témával összefüggésben. Ez a kidomborítás azt eredményezi, hogy az emberek könnyebben figyelnek egy adott ügy bizonyos aspektusaira, amit többféle módon is elérhetnek akár a médiumok vagy akár a politikusok maguk is. A keretezés eredményességét az segíti, ha egyrészt többször elismételnek adott információ darabkákat vagy az írott és hallott szövegben olyan szavakat helyeznek el, amelyekből az olvasó vagy hallgató valamilyen ismerős kulturális szimbólumra képes asszociálni. Ebből az is következik, hogy annál hatásosabb a keretezés, minél közelebb áll a megalkotott keret, a kiemelt információ a befogadó meggyőződéséhez.¹⁴ Ezt egy kissé tovább fejlesztve Kirk Hallahan azt állította 1999-ben, hogy a keretezés fontos szerepet játszik az napirend-kijelölés folyamatában, ahogyan a szószólók közvetlen vagy közvetett módon megpróbálnak a médián keresztül kommunikálni a saját

¹¹ Török Gábor (2005): A politikai napirend fogalma. A politikai napirend. Budapest, Akadémiai Kiadó. p. 32.

¹² Andok Mónika (2015): Médiahatások, Aczél Petra (szerk.) Műveljük a médiát! Budapest, Wolters Kluwer. p. 119.

¹³ Goffman Erving (1974): Frame analysis: An essay on the organization of experience. *Harvard University Press*, New York. p. 21.

¹⁴ Entman M. Robert (1993): Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*. 43/4. pp. 51–58.

közönségükkel.¹⁵ Két rendkívül fontos elemet ki lehet ebből az értelmezésből emelni, mégpedig az egyik, hogy a keretezés nem feltétlenül csak a politikusokon, illetve a tanácsadóikon, munkatársaikon múlik, hanem a médiumokon is, ugyanis közvetett módon is végbe mehet az a folyamat, amelyen keresztül az információ már egy keretezett formában érkezik meg a saját közönségükhöz. A másik kiemelendő rész, hogy ez a saját közönségnek szól, ami azt is jelenti, hogy kialakulhatnak a különböző médiacsatornákon teljesen egymásnak ellentmondó valóságértelmezések is, ha mély a megosztottság az állampolgárok között.

A saját közönséggel való médián keresztüli kommunikáció segítheti a nagyfokú pártosságot is, amiben nagy szerepet játszhat a keretezés fogalma is. Hazánkban az iskolázottság és a hírfogyasztás növekedése és a politikai események objektív vizsgálata nem egyenesen arányos, sőt minél nagyobb a hírfogyasztás annál elfogultabbak az állampolgárok a pártjaik iránt.¹⁶ Ennek egyik oka lehet a médiumok által közvetített célzott üzenetek.

Más kutatók a keretezés fogalmát akként ragadták meg mint a hírtartalom központi szervező elve, amely kontextusában elhelyezi, valamint sugallja, hogy pontosan mi is az adott ügy, a szelekció, kiemelés, kizárás és kidolgozás mechanizmusai révén.¹⁷ A keretezés ez a fajta felfogása azt jelenti, hogy ez egy szükséges, a médiumok által használt elv.

Fontos kiemelni azt is, hogy az újságíróknak nehéz szerepük van, amennyiben valóban objektíven kívánják bemutatni az egyes politikai döntéseket és az információ „kapuőrei” szeretnének lenni. Amennyiben egy eseményről csak leíróan számol be egy újságíró, úgy nagy valószínűséggel a beszámoló főszereplőjeként tetszelgő politikus valóságértelmezése fog az olvasók elé tárulni, így azt az olvasók elfogadhatják objektív valóságnak. Ebben az esetben az újságírónak a másik lehetősége az lehet, hogy a politikus ellenfeleit is megkérdezi az adott ügygel kapcsolatban, viszont ebben az esetben, ha az újságíró az objektivitásra törekszik továbbra, akkor két egymásnak ellentmondó valóságkonstrukciót kap az olvasó, amivel az igazsághoz nem lesz közelebb. Emellett ebben az esetben behódol a politika napirendjének és

¹⁵ Hallahan Kirk (1999): Seven Models of Framing: Implications for Public Relations. *Journal of Public Relations Research*, 11/3. p. 2018.

¹⁶ Patkós Veronika, Szántó András (2021): Jobban tudják-e az okos szavazók? Az iskolázottság, a hírfogyasztás és a politikai érdeklődés szerepe a pártos elfogultság alakulásában. *Politikatudományi Szemle*, 2020/4. pp. 55–81.

¹⁷ Tankard, J., Hendrickson, L., Silberman, J. J., Bliss, K. & Ghanem, S. (1991). Media frames: Approaches to conceptualisation and measurement. Paper presented to the Association for Education in Journalism and Mass Communication, Boston.

nem a közvéleménynapirendjén szereplő ügyeket fogja a politikai aktorok számára eljuttatni, hanem fordítva.¹⁸

3.3 *Lehetőségek a framing kutatásra*

A keretezés vizsgálatának több megközelítése is létezik a szakirodalomban, azonban ezek leginkább két csoportba sorolhatók a módszertan alapján. Az egyik csoport az induktív, a másik a deduktív elemzések csoportja. A kettő között a legnagyobb különbség, hogy az induktív megközelítésben a tartalomelemzést nem előzi meg a megjelenhető keretek megnevezése. A deduktív megközelítés esetében előre meghatározott keretek vizsgálata zajlik. Két kutató, Semetko és Valkenburg öt előre meghatározó keretet írt le 2000-ben, amik a következők: konfliktus, emberi érdek, gazdasági következmények, moralitás és felelősség. Ezeket a kereteket egyszerűen kérdésekkel vizsgálták, összesen hússzal. Ezeket a kérdéseket igennel vagy nemmel lehetett megválaszolni, aminek a következtében kódolni lehetett az adatokat. Ennek a megközelítésnek az előnye, hogy objektív, azonban bizonyos keretek nem kerülhetnek elemzésre a módszer által.¹⁹

Jörg Matthes és Matthias Kohring 2008-as tanulmányukban öt megközelítést vázolt fel framing kutatásokra. Ezt az öt megközelítést korábbi keretezésvizsgálatok szakirodalmának elemzése alapján állították fel. Mind az öt megközelítés más módszertant igényel, ez az öt: a hermeneutikai, nyelvi, manuális holisztikus, számítógép által asszisztált és végül, de nem utolsó sorban a deduktív megközelítés. Az első négy megközelítés mind az induktív csoportba tartozik, amelyeket kicsit jobban is leírok a következőkben.

Hermeneutikai megközelítés lényege, hogy a kutató a kereteket azáltal próbálja beazonosítani, hogy értelmező beszámolót nyújt az egyes ügyek mentén megjelenő hírek szövegeiről, összekapcsolva azokat tágabb kulturális elemekkel. Ez az elemzés kvalitatív gyökerekkel rendelkezik és nem kerülnek számszerűsítésre az adatok, ennek okán leginkább kisebb mintákon használható.

A *manuális holisztikus* megközelítésben a kutató első körben kvalitatív elemzést végez a hírek szövegein, aminek a következtében meghatároz bizonyos keretek, ezt követően pedig ezeket holisztikus változóként kódolja a kézi tartalomelemzésben.

¹⁸ Curran James (1991): Rethinking the Media as a Public Sphere. In: Dahlgren Peter, Sparks Colin (szerk.) Communication and Citizenship. Journalism and the Public Sphere. London & New York, Routledge. p. 32.

¹⁹ Semetko A. Holli, Valkenburg M. Patti (2000): Framing European politics: A Content Analysis of Press and Television News. *Journal of Communication*, 50/2. pp. 94-95.

A számítógép által asszisztált megközelítés lényege, hogy minél objektívebben lehessen feltárni az egyes kereteket, ehhez adatokra van szükség, azonban a nagy minták miatt lehetnek olyan elemei az egyes kereteknek vagy akár bizonyos keretezések felett is könnyen áthaladhat a kutató. A lehetséges kereteket bizonyos hívószavak mentén kódolják, majd klaszterelemzést végezve a heterogén csoportok közötti homogenitás láthatóvá válhat. Ez a módszer az előválasztások alatt felmerülő keretek felderítésére jó lehet, ha minél nagyobb időintervallumot és minél több médiumot kíván vizsgálni a kutató. Ahogyan tette ezt M. Mark Miller, Julie L. Andsager, és Bonnie P. Riecherf egy kutatásukban, amikor az 1996-os előválasztást vizsgálták az Egyesült Államokban. A módszer segítségével képesek voltak meghatározni, hogy az egyes jelöltek miként jelentek meg az egyes médiumokban.²⁰

A nyelvi megközelítésben a keretek meghatározása az egyes szavak kiválasztásának, elhelyezkedésének, illetve a meghatározott szavak és mondatok struktúrájának vizsgálatával történik. Ebben a megközelítésben a vizsgálat tárgya nem feltétlenül az egész cikk, hanem lehetnek csak az egyes bekezdések is.²¹ Ennek alapja az, hogy a keretezés építőkövei az egyes (kulcs)szavak, amelyek egyfajta hívószavakként működnek.²² Ebben a felfogásban a hírek keretezésének vizsgálata egy teoretikus váza a keretek szociológiai és kognitív konvergenciájának.²³

Ez a fejezet rámutatott arra, hogy a médiumok és a különböző médiumok által használt mechanizmusok mekkora mértékben lehetnek képesek befolyásolni a közvéleményt, a választópolgárok döntéseit. Ez pedig a választások alkalmával még inkább felerősödhet, mert a választások idején a politikai hírek iránti fogékonyság nagyobb. A politikatudomány művelői között mára már akadnak olyan szakemberek, akik a médiumok tömegkommunikációban elfoglalt helyükre úgy tekintenek mint egyfajta biztonságos, kényelmes hely, ahol a politikai identitásukat az emberek megélhetik.²⁴

²⁰ M. Mark Miller, Andsager L. Julie, Riecherf P. Bonnie (1998): framing the candidates in presidential primaries: issues and images in press releases and news coverage. *Journalism & mass communication quarterly*, 75/2. pp. 312-324.

²¹ Jörg Matthes és Kohring Matthias (2008): The Content Analysis of Media Frames: Toward Improving Reliability and Validity. *Journal of Communication*, 58/2. pp. 258-279.

²² Entman, 1993. pp.57-58.

²³ Zhongdang Pan, Kosicki M. Gerald (2012): Framing Analysis: An Approach to News Discourse. *Political Communication*, 10/1, p. 69.

²⁴ Szabó Gabriella, Kiss Balázs (2012): Trendek a politikai kommunikációban. Magyarország az ezredfordulón. Boda Zsolt, Körösi András (szerk.). *Van irány? Trendek a magyar politikában*, Budapest, MTA TK PTI. p. 116.

4. Magyarországi médiaviszonyok

Ahhoz, hogy láthatóvá váljék miért fontos az ellenzéki pártok számára a média feletti uralom mindenképp a vizsgálat tárgyává szükséges tenni a hazai médiaviszonyokat. Éppen ezért ebben a részben a vizsgálat fő tárgyát a következők képzik, milyen szerepet játszanak a médiaviszonyok a választásokon, illetve a hazai médiaviszonyok és ezáltal láthatóvá válik mekkora szerepe lehet a kampányban egy olyan esemény megszervezésének, ami tartósan képes lehet a médiumokat befolyásolni.

4.1 *A média ereje*

A különböző médiacsatornákon keresztül a politikusok képesek kommunikálni a választópolgárokkal, a média közvetíti a politikusok kampányígéreteit, üzeneteit. A méretgazdaságosságra törekvések eredményeként pedig a hírszolgáltatók több helyet adnak azon hírek számára, amelyek iránt nagyobb a kereslet a fogyasztók részéről. Ez azt jelenti, hogy a gazdasági érdekek mentén olyan tartalmakat készítenek a hírmédiumok, amelyeknek olvasótábora is lesz. Ehhez fontos, hogy meg kell határozni egy célcsoportot, amely számára a médium tartalmat kíván gyártani és ehhez alkalmazkodva kell a számukra fontosnak tartott információkat felhasználni. Ebből az következik egy politikailag fragmentált társadalomban, hogy az egyik oldalra pozicionálja magát a médium és annak az oldalnak kedvezően számol be ügyekről. Ezek a hírek befolyásolják az informált választókat, aminek a következménye lehet, hogy a közpolitikai döntések befolyásolásába is képesek lehetnek a médiumok beleszólni a választói tömegben keresztül.²⁵ Ez a megközelítés esetében fontos látni, hogy az informált választókról van szó, tehát a híreket követőkről. Kialakult az a meggyőződés is, hogy a média exogén politikai preferenciákkal rendelkezhet, ez a modell tájékozatlan választókkal lett felállítva és arra vonatkozik, hogy a médiumok preferenciái bizonyos közpolitikai döntések elemzésénél előkerülhet, amikor az elemzések közben hibákra hívják fel a figyelmet vagy éppen ellenkezőleg egy döntést méltatnak.²⁶ Ebből is az látható, hogy a médiumok felelnek a választópolgárok felé eljuttatott információkért. Ezek a modellek azt mutatják meg, mekkora szereppel rendelkeznek az egyes médiumokon a választásokon, de meg kell jegyezni, hogy ezek a kutatások az Egyesült Államokból származnak.

²⁵ Strömberg David (2004): Mass Media Competition, Political Competition, and Public Policy. *Review of Economic Studies*, 71/1. pp. 265-284.

²⁶ Chan Jimmy, Suen Wing (2009): Media as watchdogs: The role of news media in electoral competition. *European Economic Review*, 53/7. p. 810.

Nem szabad elmenne amelle a folyamat mellett sem szó nélkül, aminek a következtében mára a politika nagymértékben mediatisálódott. Korábban úgy tekintettünk a médiára, mint egyfajta másodlagos szereplőre, mint arra, ami a politikai eseményeket követve igyekszik információval a polgárokat ellátni. Ez azonban megdőlt, manapság már a politikával foglalkozó szakemberek számolnak a médiumokkal és törekednek is a befolyásolásukra. Tehát ma már a politikusok nyilvános viselkedése leginkább a médiának szól és a politikusok cselekedetei egy professzionális politikus esetében előre megalkotott koreográfia szerint zajlik le.²⁷ Ebből kifolyólag pedig a politikusok szemében a média és a nyilvánosság bír az egyik legnagyobb szereppel.

4.2 *A magyar médiaviszonyok*

Magyarország médiarendszere nem írható le sem a nyugati, sem a keleti médiarendszerek jellemzőivel. A konszolidált nyugati demokráciákban a médiapolitika célja a negatív piaci folyamatok, mint például tökekoncentráció elkerülése annak érdekében, hogy a média szabad, plurális és mindenki számára elérhető legyen.²⁸ Ezzel szemben a magyar médiarendszer inkább hasonlít a mediterrán vagy polarizált, pluralista modellre, ahol nagy hagyománya van a klientalizmusnak és a pártos újságírásnak. Emellett a magyar modellben megjelennek olyan újságírók és szerkesztők, akik politikai pártok támogatójaként is jelen vannak a közéletben.²⁹ Ez azt jelenti, hogy a magyar újságírókat jellemzi valamelyik párthoz való kötődés, ami a keretezés szempontjából fontos szerepet játszik abban, hogy a közéleti információk átadására hogyan kerül sor. Tehát az újságírók maguk is politikai aktorokként jelenhetnek meg, ami nagyban befolyásolja az adott médiumok által nyilvánosságra hozott információkat.

2010 után hazánkban a médiarendszer változáson ment keresztül, aminek a következtében a Fidesz-KDNP kormány lett a médiapiac legmeghatározóbb szereplője és egy olyan rendszer került kiépítésre, ahol formális és informális keretek között a saját felügyelete alá vonta a médiumok tetemes részét és létrehozta a kiváltságok médiakultúráját.³⁰ Ez azt jelenti, hogy a kormányzópárt nagyban képes befolyásolni a média napirendjét, ez szükségessé is teszi olyan

²⁷ Sükösd Miklós (1993) Politika és média a mai Magyarországon. In: Mészlivetz Ferenc (szerk.) Kultúra és társadalom egy új korszakban. Budapest & Szombathely: Pesti Szalon Könyvkiadó & Savaria University Press. pp. 32-34.

²⁸ Bajomi-Lázár Péter (2017): Particularistic and Universalistic Media Policies: Inequalities in the Media in Hungary. *Javnost - The Public*, 24/2. p. 165.

²⁹ Sipos Balázs (2013): Bias, Partisanhip, Journalistic Norms and Ethical Problems in the Contemporary Hungarian Political Media. *Central European Journal of Communication*, 6/1. pp. 89-104.

³⁰ Bajomi-Lázár Péter (2019): A patrónusi-kliensi médiarendszer és az újságírói szükségletek Maslow-piramisa. *Médiakutató*, 20/1. pp. 52-53.

nagyszabású politikai akciók létre hozását, mint amilyen a szóban forgó ellenzéki előválasztás, hogy a média napirendjén az ellenzék is szerepelni tudjon. Itt fontos, viszont megjegyezni, hogy habár abban egyetértés van a szakirodalomban azzal kapcsolatban, hogy a jobboldal nagyobb befolyással rendelkezik a médiaviszonyokra, ettől függetlenül nem lehet kimondani, hogy a választási eredményeket ez mekkora mértékben befolyásolja.³¹

Fontos látni, hogy hazánkban a politika és a média nagymértékben összefonódik, de ez nem egy újkeletű dolog hazánkban. A politika folyamatosan nyomást helyezett nyomást a médiára és e két dolog elválasztása nem volt egyszerű feladat. Amikor baloldali kormányok birtokolták a hatalmat még 2010 előtt, akkor az elektronikus és a nyomtatott sajtó többsége baloldali, liberális értékeket vallott. Akkoriban a baloldali médiafölény jelensége létezett, aminek a révén a Fidesz leginkább a közmédiában tudott pozitívan kitűnni.³² Ez a nagymértékű összefonódás egy kialakuló demokráciát jellemez, ahol még nem voltak jelen a demokratikus működéshez szükséges reflexek. Az 1990-es években és a kétezres évek elején még teljesen természetes volt a médiumok számára a pártosság, a politikai elköteleződés mind újságírói, mind tulajdonosi szinten. Akkoriban gyakoriak voltak az ellenőrizetlen információk áramlásai, valamint a tudatos hírszelekció, mert a médiumok célja az volt, hogy az adott politikai oldalt jobb színben tüntessen fel, azonban ez nem feltétlenül jelentett egyet a közvetlen manipulációval, mert az újságírók a saját meggyőződéseik alapján írták a cikkeket. Tehát nem feltétlenül a manipuláció volt a célja az írásoknak, hanem egész egyszerűen lehetséges, hogy csak az újságíró a meggyőződése alapján közölt hamis vagy árnyalt információkat ezt a szakirodalom percepciók elhárításnak hívja. Ilyenkor, ami ellentétes az újságíró meggyőződésével azt egyszerűen figyelmen kívül hagyja.³³

A 2010 utáni Magyarország esetében a média politika általi kontrollja nagyobb mértéket öltött, mint korábban a rendszerváltás után. 2019-ben egy a Mérték Médiaelemző Műhely által készített kutatás szerint a médiapiacon a kormányközeli médiumok aránya 77,8 százalék volt. Ez egyrészt a Közép-Európai Sajtó és Média Alapítványból tevődik össze, ami magában foglalja a megyei lapok többségét is, valamint a további nem az alapítványon belüli médiumokból és a közszolgálati médiából tevődik össze.³⁴ Ebből az következik, hogy a

³¹ Kiss Balázs, Szabó Gabriella (2019): A médiafölényről. *Politikatudományi Szemle*, XXVIII/4. pp. 65-86.

³² Bátorfy Attila (2017): Az állam foglyul ejtésétől a piac fogvatartásáig: Orbán Viktor és a kormány médiamodellje 2014 után. *Médiakutató*, 18/1-2. p.8.

³³ Sipos Balázs (2010): Média és demokrácia Magyarországon. *A politikai média jelenkor-története - 20 év után*, Budapest, Napvilág Kiadó. pp. 172-174.

³⁴ Mérték Médiaelemző Műhely (2019): Mindent beborít a Fidesz-közeli média. Mérték Blog, <https://mertek.atlatszo.hu/mindent-beborit-a-fidesz-kozeli-media/> (utolsó letöltés: 2022. 05. 10.)

médiapiacon a kormány fölénye rendkívül magas, ha arra gondolunk, hogy a többi szereplő a médiapiacon nem feltétlenül a hat ellenzéki párthoz tartozik, hanem például akár szélsőjobboldali lapok is beletartoznak. Emellett talán az egyik legfontosabb összetevője a média uralmának a közszolgálati média bekebelezése, ami még inkább összeszűkíti a nyilvánosságban való politizálás kereteit. A mai ellenzéki pártoknak ma nem adódik meg az, ami a Fidesznek ellenzéki pártként még megadatott, ugyanis a közmédia hazánkban ma rendkívül kevés lehetőséget ad az ellenzéki pártok számára, hogy az üzeneteiket a választók felé közvetítsék.

Mindezek alapján láthatóvá válik, hogy összességében a rendszerváltás óta a médiaviszonyok sohasem biztosította a politikai felek számára ugyanazon feltételeket, mert a hatalomban lévő oldal mindig egyfajta médiapiaci túlsúllyal rendelkezett. Ettől függetlenül azt is fontos kiemelni, hogy a Fidesz-KDNP 2010 óta tartó kormányzása alatt a médiapiac jelentős része teljes mértékben kiszolgálja a kormányt és csekély teret enged az ellenzéki pártoknak, gondolatoknak, főleg az előválasztást szervező hat ellenzéki párt számára jelent ez nehézséget. Így az előválasztás, mint egy eszköz a médianapirenden való folyamatos jelenlétre jó ötletnek tűnhet az ellenzéki pártok számára. Arról sem szabad azonban megfeledkezni, hogy habár a médiapiaci túlsúly jelentős, de ez nem jelenti azt, hogy arányaiban ennyivel több választópolgár támogatja a kormányt, valamint azt sem jelenti, hogy arányaiban ennyivel többen olvasnak kormányközeli médiumokat. Bár könnyebb hozzáférni a kormányközeli hírekhez, ettől függetlenül még olvasottságban lemaradhatnak ezek a szereplők az ellenzéki vagy független orgánumokhoz képest.

5. Módszertan

A dolgozatomban most következő részében leírom, hogy milyen módszerek alkalmazásával készítettem el az elemzést. Legelső lépésként összegyűjtöttem az előválasztással összefüggő híreket, amiben nagy segítségemre volt a SentiOne nevezetű szoftver, amely egy mesterséges intelligencia alapú többcsatornás, online média-elemzést elősegítő platform. A platformon keresztül kigyűjtöttem az internetről az origo.hu és a 24.hu oldalakon megjelent cikkeket, amelyekben szerepelt az előválasztás szó bármilyen formában. Ezek után a kigyűjtött cikkek adatait excel táblázat formájában letöltöttem, majd ezek közül manuálisan kiszűrtem azokat, amelyek nem voltak relevánsak a kutatás témája szempontjából. A kutatás fókuszában azért az Origo és a 24.hu állt, mert a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság közönségmérése által a legolvasottabb kormánypárti és kormánykritikus, online médiumokat kívántam vizsgálni.³⁵ Fontos megemlíteni, hogy az Index helyzete ebben az időszakban még nem tisztázódott. A korábban a legolvasottabb kormánykritikus hírportál kormánypártivá válását még nem lehetett egyértelműen kimondani. Meg kell jegyezni, hogy eredetileg a vizsgálat tárgyát képezték volna még a megyei online hírportálok is, azonban ezeken a portálokon nem jelentek meg a két országos laptól eltérő hírek kellő mennyiségben, ahhoz, hogy kielégítő elemzést készíthessek. Ez a megállapítás azt is jelenti, hogy nem sikerülhetett az ellenzék számára a médianapirend teljes mértékű uralása. Miután az adatok letisztítása megtörtént a további lépésekben az adatok számszerűsítése következett. Alapvetően a kutatás kvalitatív álláspontra támaszkodik, ami a tartalomelemzésből fakad, ezért sem választottam több hírportált, mert ezt az adat mennyiséget, még kvalitatív módszertannal elvégezhetőnek tartottam. A kvalitatív mivoltát az elemzésnek a tartalomelemzés adta, aminél próbáltam magam tartani az empatis semlegesség (emphatic neutrality) elvéhez.³⁶ A keretezés elemzésének a módszertana a nyelvi módszertani megközelítés oldaláról történt meg, mivel egyetlen issue, az előválasztás vizsgálata történt meg, illetve az előválasztásnak hazánkban még nincs történelme, ezáltal egzakt hipotézisek felállítása nem volt lehetséges. A nyelvi megközelítésre azért is szükség volt, mert előre nem lehetett látni, hogy milyen keretek felhasználásával jelenítik meg a médiumok az információkat. Ez az esemény unikális mivoltából keletkezett. A cikkekkel egyidejűleg a szakirodalmi áttekintés is megkezdődött, amit a szakirodalmak szintetizálása követett. A szakirodalommal

³⁵ NMHH (2021): Internetes közönségmérési adatok (2021. II. negyedév). In. nmhh.hu. https://nmhh.hu/cikk/222960/Internetes_kozonsegmeresi_adatok_2021_II_negyedev (utolsó letöltés ideje: 2021. 09. 12.)

³⁶ Patton Quinn Michael (2014): Strategic Themes in Qualitative Inquiry. *Qualitative Research & Evaluation Methods Integrating Theory and Practice*, New York, Sage Publications. p. 49.

összefüggésben a nehézséget ugyanúgy az esemény egyedisége adta, ugyanis mind az előválasztás, mind pedig a magyar média rendkívül sajátos, egyedi.

6. A keretezés az előválasztás időszakában

A dolgozat következő részében arra a kérdésre kapunk válaszokat, hogy miként keretezte az előválasztásról szóló híreit a legolvasottabb ellenzéki és legolvasottabb kormányközeli internetes hírportál a cikkek kvalitatív és kvantitatív elemzésén keresztül. A fejezet első részében az előválasztással kapcsolatosan megjelent cikkek kvantitatív elemzése történik meg, a második részében pedig a kvalitatív elemzése ezeknek az írásoknak. A kvantitatív elemzés révén láthatjuk majd, hogy egyáltalán mennyire volt képes ez az országos, azonban nem intézményesült politikai esemény befolyásolni a sajtóorgánumokat, hányszor jelentek meg cikkek magáról az előválasztásról, hol jelent meg több cikk, valamint melyik napokon jelent meg a legtöbb cikk. A kvantitatív részben pedig láthatóvá válik, hogy milyen keretek kerültek létre hozásra az előválasztással összefüggésben, illetve milyen események voltak képesek a legtöbb írást generálni az előválasztás témáján belül. Ehhez tartomelemzést végeztem, aminek a révén a cikkek tartalma is elemzésre kerül. Az az előfeltevés, hogy a kormányzópartok az előválasztásról szóló beszámolóikkal arra törekedtek, hogy az ellenzéki pártokat, jelölteket negatív színben tüntessék fel, így leginkább a vélt vagy valós hibákra próbálták az olvasók figyelmét rá irányítani, emellett gyengíteni akarták az ellenfelet az ügy degradálásával.

6.1 Kvantitatív elemzés

A vizsgált időszak egybe esett az előválasztás időszakával, ami 2021. szeptember 18. és 2021. október 16. közé tehető. A két vizsgált internetes hírportál pedig az origo.hu és a 24.hu volt. A választás azért rájuk esett, mert hazánkban ez a két legolvasottabb hírportál, illetve az Origo mint kormányközeli médium van jelen a magyar médiapiacra, míg a 24.hu ellenzéki-ként van számontartva. Így ez a két hírportál sok választópolgárhoz képes elérni, de nem ugyanazon személyekhez, valamint a két politikai oldal különbségei is jól kivehetők a hozzájuk tartozó médiumokon keresztül a különböző értelmezéseiken keresztül.

A két hírportálon a valamivel kevesebb, mint egy hónapos időszak alatt összesen 292, az előválasztással szorosan összefüggésben álló cikk jelent meg. Ez azt jelenti, hogy átlagosan naponta körülbelül tíz cikk jelent meg a hat ellenzéki párt által szervezett előválasztással kapcsolatban, ami mutatja az ügy jelentőségét a média napirendjének részéről. Azonban, ha közelebbről is megvizsgáljuk a számokat, akkor ahogyan a mellékelt ábra is mutatja a két online hírportál nem ugyanannyi írást közölt a vizsgált időszakban és a médianapirend valódi uralásához elengedhetetlen az ellenzéki szereplők számára, hogy az ellentétes oldal médiumaiban is nagymértékben megjelenjenek.

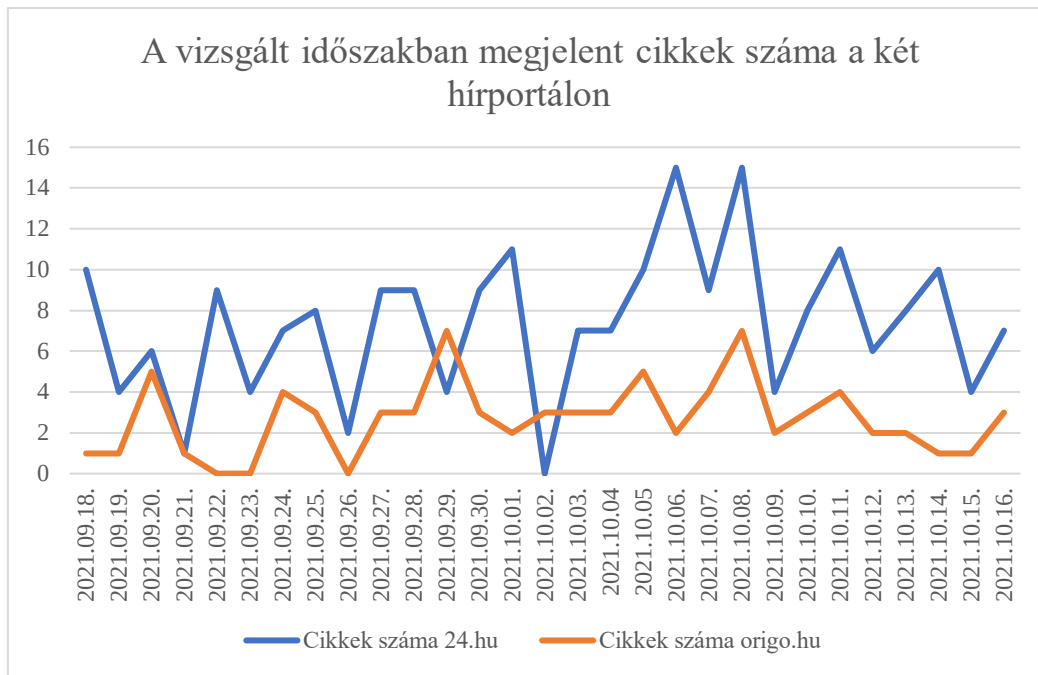
Az Origo összesen 74 alkalommal számolt be az előválasztásról, amíg az előválasztás tartott, a 24.hu pedig 218 alkalommal, tehát a 24.hu az ellenzéki oldalhoz tartozó médiapiaci szereplőként több alkalommal számolt be az ellenzéki előválasztásról, mint a kormányzati szereplőként számontartott Origo, amiből azt láthatjuk, hogy az ellenzéki előválasztás nem minden egyes mozzanata lehetett képes eljutni az egész magyar társadalomhoz. Azt láthatjuk, hogy az origo.hu napi 2–3 cikkben, míg a 24.hu napi 7–8 cikkben számolt be átlagosan az előválasztásról. Ezekből a számokból kiderül, hogy melyik hírportál számára volt fontosabb az ügy, de arra nem kapunk választ, hogy a választópolgárok számára mennyire volt fontos az adott issue. Ha tartjuk magunkat ahhoz a tézishoz, hogy a méretgazdaságosság egy fontos a médiát befolyásoló tényező, akkor valószínűsíthető, hogy a különböző médiumok olvasóit ez az ügy különböző mértékben érdekelte. Ezt erősítheti az is, hogy amennyiben polarizált a médiapiac és különböző valóságkonstrukciókat tárnak az olvasók elé, akkor egyik fél sem szeretné, hogy a saját csoportja, saját olvasói a másik oldalról tájékozódjanak, mert abban az esetben teljesen más „igazsággal” találkozhatnak.

Azonban fontos kiemelni azt is, hogy a választási mozgósításban is nagy szerepet játszhatnak az egyes médiumok, így nem feltétlenül jelenti azt ez az arány, hogy nem voltak elérhetők a legfontosabb hírek, témák vagy ügyek az origo.hu oldalán, hanem egész egyszerűen az is lehetséges, hogy a két oldalon szereplő két médiumnak mások voltak a céljai, emiatt a beszámolók számában is lehet eltérés. Az az információ például, hogy hányan mentek el napközben szavazni az a mozgósításra megfelelő cikk lehet, meghozhatja a választók kedvét ahhoz, hogy elmenjenek szavazni, de ez nem lehetett mindkét oldal érdeke, ahogyan valószínűsíthetően nem is érdekelte ugyanolyan mértékben a két olvasóközönséget sem. De, erre a tartalomelemzés adhat kimerítő választ, ahogyan arra is, hogy miként lehetséges az, hogy bizonyos napokon több cikk jelent meg, mindkét hírportálon, de voltak olyan napok is, amikor az origo.hu vagy a 24.hu közölt több cikket, mint a másik hírportál. Ebből arra lehet következtetni, hogy a különböző oldalakon álló médiumok számára voltak események, amelyek fontosabbak voltak az egyik vagy a másik hírportál számára, ami már befolyásolhatja az objektivitást és rámutat a keretezés jelenségére is.

Mindenképpen ki kell emelni, hogy az előválasztás mint egy eszköz arra, hogy az ellenzéki pártok nagyobb médiamegjelenést generáljanak önmaguk számára sikeresnek volt mondható. Hazánk két legolvasottabb internetes hírportálja a folyamat kezdetétől a végéig szinte mindennap beszámolt az előválasztásról.

Azonban ez a megállapítás csak első ránézésre tűnik teljes mértékben helytállónak. A kutatás kezdetekor azt terveztem, hogy a megyei online lappiacot is vizsgálni fogom, azonban ennek a vizsgálata nem vezetett a várakozásaimnak megfelelő eredményre. Ennek az oka, hogy a kormányközeli megyei online hírportálok beszámoltak ugyan az előválasztás egyes részleteiről, de ezek az országos történésekkel álltak összefüggésben és nem a megyei történésekkel. Így említésre sem kerültek az előválasztáson szereplő egyéni képviselőjelöltek, hacsak nem valami botrány volt köthető a nevükhöz. Ez azt jelenti, hogy a kormányoldalhoz tartozó online médiumok alkalmazták a keretezést, mint eszközt, azonban ez az ellenzéki pártokat feltehetően gyengítette mintsem erősítette. A kormányközeli megyei lapok a szelekció és a kiemelés eszközeit használták arra, hogy valamilyen módon befolyásolják a közvélemény napirendjét.

Tehát a kvantitatív elemzés megmutatta, hogy a megjelenések számában országos szinten eredményes lehetett az előválasztás mint egyfajta eszköz, de ez csak az országos szinten mondható igaznak. Ebből még nem tudjuk hitelt érdemlően kijelenteni, hogy az előválasztás által az ellenzék képes lett volna a médianapirend uralására, ugyanis a hat ellenzéki párt számára nem elegendő az, hogy cikkek születnek róluk. A hat pártból a Momentum kivételével mindegyik rendelkezik parlamenti frakcióval, de a Momentum rendelkezik két európai parlamenti képviselővel, tehát nem új pártokról van szó. Ez azt is magában hordozza, hogy a céljuk nem az volt, hogy a neveiket megismerjék a választók, tehát nem elég az, hogy megjelennek kormányközeli lapok hasábjain. Sőt emellett azt is ki kell emelni, hogy az előválasztásról szóló cikkek nem egyenlőek a pártokról szóló cikkekkel.

1. ábra A két hírportálon megjelenő cikkek száma napi bontásban 2021.09.18. és 2021. 10.16. között. (Forrás: saját szerkesztés)

6.2 A legfontosabb ügyek

Ebben a részben az ábrán látható csúcspontok (peak) elemzése következik, amiből láthatóvá válik, hogy a két különböző médium számára melyik, a vizsgált időszakban történő események bírtak a legnagyobb relevanciával. Feltételezhető, hogy az egyes hírportálok az események fontossága alapján dönti el, hogy melyik eseményről, hány darab cikk íródik. Az már első ránézésre leolvasható, hogy a két szerkesztőség nem ugyanazon eseményeket, történéseket tartotta a legfontosabbnak, ugyanis a csúcspontok nem minden alkalommal estek ugyanazon napokra. Tehát másokat emelt ki a 24.hu és az origo.hu, ami már önmagában a közvéleményt befolyásoló ereje van.

A 24.hu oldalán 2021. 10. 06-án összesen 15 darab cikk jelent meg, amelyből kilenc Karácsony Gergely és Márki-Zay Péter tárgyalásáról szól, valamint az esélyeikről a második fordulóban. Ebben az időszakban biztosan tudni lehetett, hogy valamelyik jelölt vissza fog lépni a másik jelölt javára, annak érdekében, hogy ne Dobrev Klára legyen az előválasztás győztese, azonban ebben az időpontban még mindkét miniszterelnök-jelölt aspiráns azt állította, hogy nem ő lép

vissza.³⁷ Tehát az egyik legfontosabb jelenete az előválasztásnak az volt, hogy miként fog folytatódni a verseny a miniszterelnök-jelölt aspiránsok között.

A másik fontos esemény 2021. 10. 08-hoz köthető, amikor is összesen ugyancsak 15 cikk jelent, amiből 14 azzal foglalkozott, hogy Karácsony Gergely lépett végül vissza Márki-Zay Péter javára.³⁸ A visszalépésről teljes egészében hírt adott a 24.hu, ugyanis attól kezdve, hogy bejelentésre került a sajtótájékoztató időpontja, egészen az erről szóló véleményekről való beszámolásoknak is teret engedett a hírportál, nem csak az ellenzéki, de a jobboldali vélemények is megjelentek.

Az első alkalom, amikor az origo.hu-n az ellenzéki előválasztásról szóló megjelenések számában kiugró adat volt tapasztalható 2021. 09. 29-re esett, azonban a megjelenések nem egy téma köré csoportosultak, hanem több téma is előkerült. Ezekben egytől-egyig az ellenzéki pártokkal kapcsolatos botrányokról számoltak be.

A második alkalom 2021. 10. 08-hoz köthető, csakugyan, mint a 24.hu esetében, azonban Karácsony Gergely visszalépése van a középpontban, ahogyan egy bukott politikus képét festik le. Ezáltal a főpolgármester van a főszerepben és nem az előválasztás, vagy a másik két még versenyben lévő jelölt.

Az rajzolódik ki ebből a részből egyrészt, hogy nem feltétlenül ugyanazon események hatására növekedett a megjelenések száma a két internetes médium esetében, másrészt pedig, hogy ugyanazon események mentén teljesen eltérő valóságkonstrukciók jöhetnek létre. A két valóságkonstrukció egymással ellentétesen jelent meg, ugyanis amíg a 24.hu az előválasztásról mint egy demokratikus eseményről tudósított, addig az origo.hu egy már előre megkonstruált történetről számolt be. Az egyik oldalon több ember egyéni döntései hatására jött létre maga az ügy, a másikon pedig, egyetlen ember döntésének a hatására következett be ugyanez. Azt is szükséges látni, hogy mint ahogyan arról korábban már szó esett a szerkesztőségek egyik célja a minél nagyobb mértékű olvasottság elérése, valamint, hogy a keretezés jelensége leginkább a saját csoportnak szól. Tehát a szerkesztőségek által a legfontosabbnak tartott ügyeit nem feltétlenül csak politikai állásfoglalások alakíthatták ki, hanem az olvasók preferenciái is.

³⁷ Marjai János (2021. 10. 06.): Dobrev reagált Karácsony és Márki-Zay bejelentésére. 24.hu. <https://24.hu/belfold/2021/10/06/dobrev-klara-karacsony-gergely-marki-zay-peter-elovalasztas-visszalepes-targyalas/> (utolsó letöltés ideje: 2021. 10. 07.)

³⁸ Mázsár Tamás, Horváth Csaba László (2021.10.08.): Karácsony Gergely visszalépett Márki-Zay Péter javára. 24.hu. <https://24.hu/belfold/2021/10/08/karacsony-gergely-visszalep-marki-zay-peter-elovalasztas-2021/> (utolsó letöltés ideje: 2021. 10. 10.)

Feltételezhető, hogy az origo.hu olvasói számára bizonyos események más aspektusai bírnak nagyobb relevanciával, mint a 24.hu olvasói esetében.

6.3 Tartalomelemzés

6.3.1 Origo

Az origo.hu által közölt beszámolókból a legnagyobb érdekesség, hogy maga az előválasztás megjelenik, valamint az is, hogy ki nyerte az első, illetve második fordulót a miniszterelnök-jelölt aspiránsok versenyében, azonban az egyéni jelöltekről nem esik szó, csak abban az esetben, amikor valamiféle botrány köthető egyik vagy másik jelölthöz. Ez azt jelenti, hogy bizonyos információk nem jelentek meg az origo.hu oldalán, ami csakugyan a keretezést hivatott szolgálni, ugyanis ti. egy történet keretbe foglalása azt is jelenti, hogy a egyes információk nem jelennek meg, ezáltal bizonyos értelmezések háttérbe szorulnak.³⁹ Ezzel áthelyeződhet a diskurzus a valódi eseményről vagy ügyről egy alternatív ügyre. Jelen esetben az előválasztás, valamint az előválasztás eredménye mint issue kevésbé hangsúlyos.

Jelen esetben a hangsúly nem az előválasztási versenyen van, ami abból is kivehető, hogy minden az origo.hu oldalán az előválasztással összefüggésben megjelenő cikkben kiemelték a szerzők, hogy nincs valódi verseny. Ez a kiemelés bizonyos esetekben szimbolikusan jelentkezett nem explicit módon, amire példa lehet az alábbi idézet:

„(...) Természetesen eddig sem gondolta senki, hogy valódi választásról lenne szó, nem véletlenül hívják Gyurcsány-show-nak, de most újabb csalás derült ki.”⁴⁰

Keret elnevezése	Megkülönböztető keret	Probléma keret	hitelrontó keret
Hívószavak	balliberális, „Gyurcsány”, elvtárs	csőd, adóemelés, megszorítások, Őszöd, rendőrterror, káosz	show, cirkusz, színjáték, vándorszínház, komédia
Értelmezés	Ez a keret arra szolgál, hogy megkülönböztesse a kormányzópartot a hat ellenzéki párttól,	Ez a keret minden alkalommal az úgynevezett megkülönböztető kerettel jelent meg és	Ebbe a csoportba azon jelzők tartoznak, amelyek célja az előválasztás

³⁹ Merkóvity Norbert (2012): A hagyományos politikai kommunikáció. *Bevezetés a hagyományos és az új politikai kommunikáció elméletébe*, Szeged, Pólay Elemér Alapítvány. p. 67.

⁴⁰ Origo (2021): Tudatosan felpumpálták a baloldali előválasztási komédia részvételi adatait, bárki bármennyiszer szavazhatott. origo.hu. [Tudatosan felpumpálták a baloldali előválasztási komédia részvételi adatait, bárki bármennyiszer szavazhatott](#) (utolsó letöltés ideje: 2021. 10. 02.)

	ami egyúttal a jót és rosszat is megkülönbözteti.	a célja, hogy bemutassa mi az „elkerülendő rossz”.	hitelességének a leépítése.
--	---	--	-----------------------------

1. táblázat Az origo.hu által generált keretek és az azokhoz tartozó hívószavak, valamint értelmezések. (Forrás: saját szerkesztés)

A táblázatban az látható, hogy három keretet lehet megkülönböztetni a cikkekben aszerint, hogy mit kívánnak ábrázolni. A megkülönböztető keret lényege, hogy bemutassa az előválasztás résztvevőit, hogy kik ők, ezáltal megkülönböztetve az előválasztásban résztvevő pártokat és a kormányzó pártokat. A cikkek közel 90%-ában szerepel a „Gyurcsány” szó, mint egyfajta hívószó, amihez csatolnak még más szavakat is, mint például: „Gyurcsány-show”, „Gyurcsány párt”, „Gyurcsányné”. A hívószavak közül a leggyakoribbnak, így a „Gyurcsány” bizonyult, aminek két jelentősége is van. Egyrészt ez segít abban, hogy az olvasó el tudja helyezni a történéseket a politikai térben, ti. a rendszerváltás utáni magyar miniszterelnökök közül ketten politizálnak aktívan, Orbán Viktor a jelenlegi kormányfő és Gyurcsány Ferenc. A másik jelentősége, hogy ezáltal az ellenzéki szereplők kevésbé jutnak rivalda fényhez Gyurcsány Ferenc mögött. Gyurcsány Ferenc mint az együttműködő ellenzéki pártok vezetője van jelen ezáltal a diskurzusban, amit az origo.hu igyekezett erősíteni. A miniszterelnök-jelölt aspiránsokat Gyurcsány Ferenc „bábjaként”. Azért kapta ez a fajta keret a megkülönböztető nevet, mert gyakran jelent meg mellette a jobboldali alternatíva is, ami köszönhető egyrészt a „Stop Soros! Stop Gyurcsány!” aláírásgyűjtésnek, ami a Fidesz-KDNP szövetségnek a politikai terméke volt. Azonban nem csak az aláírásgyűjtés kapcsán jelent meg a jobboldal az előválasztásról (is) szóló beszámolókbán, hanem ettől függetlenül is megjelentek a kormánykoalíció eredményei.

„Miközben a baloldali politikusok egymással marakodnak és alkotmánypuccsra készülnek, amivel káoszba taszítanak az országot, addig a jobboldal gyarapodást, távlatos jövőképet, és egy stabil és működőképes országot tud felmutatni.”⁴¹

Az általam elnevezett probléma keret a keretek második nagy csoportja, ez elválaszthatatlanul jelent meg minden alkalommal a megkülönböztető kerettel, mivel ez a keret az ellenkező oldallal kapcsolatos problémákra hívja fel a figyelmet. Ehhez olyan hívószavak tartoztak, mint például a káosz, csőd, adóemelés, megszorítások, rendőrterror és Őszöd. Ennek a keretnek kettős jelentősége van, egyrészt tudatosítani kívánja az olvasóban, hogy mi vár rá abban az esetben, ha az ellenzék kerül hatalomra, másrészt pedig egyfajta emlékeztetőül szolgál arra,

⁴¹ Origo (2021): A jövő évi országgyűlési választások tétje a gyarapodás vagy a marakodás. origo.hu. <https://www.origo.hu/itthon/20210929-mestersegesen-pumpalhettek-fel-az-elovalasztas-reszveteli-adatait.html> (utolsó letöltés ideje: 2021. 10. 10.)

hogy mi történt, amikor Gyurcsány Ferenc volt a kormányfő. Ahogyan az előző idézett példán is jól látható, hogy a keret milyen funkciókat tölt be. Ebben az esetben nem az látható, hogy az előválasztással összefüggő objektívan bemutatatható események, mint például mennyien mentek el szavazni vannak jelen, hanem ezek már egyfajta jóslatok, valóságértelmezések.

A harmadik csoportba az ellenzéki előválasztás hitelét rombolni kívánó hívszavak kerültek, amelyek célja az előválasztás lejáratása, valamint hiteltelenítése, delegitimálása. Az előválasztási procedúrát különböző jelzőkkel illették, mint például színjáték vagy komédia, valamint egy fontos eleme még ennek a keretnek, hogy az olvasókat megpróbálja rávenni arra, hogy nincs tétje ennek a procedúrának, ugyanis már előre megírt forgatókönyv szerint zajlik le az előválasztás. Ebben az esetben teljes mértékben szubjektív hírek jelennek meg, amit bizonyos esetekben nem is titkolnak az újságírók, amire az alábbi idézet szolgál például.

„Akinek eddig volt kétsége, az most megbizonyosodhatott a teljesen összezavarodott főpolgármestert hallgatva: nem saját elhatározásból lépett vissza (még ha persze, ezt is állítja).”⁴²

Ebbe a cikkbe beágyazásra került egy videó arról, ahogyan Karácsony Gergely egy interjúban arról beszél, hogy miért döntött a visszalépés mellett az előválasztás első és második fordulója között, amiben, ahogyan a cikk szerzője is leírja, azt állítja, hogy saját elhatározásból döntött így, ezáltal egy konstruált valóság jelenik meg az olvasó számára a cikkben.

A bemutatott három az Origo által használt keret között a különbség, hogy probléma és hitelrontó keretekben konkrét valóságkonstrukciók jelennek meg. A megkülönböztető keretben találhatók objektívan bemutatatható elemek, azonban az utóbbi kettő esetében ezek már nincsenek jelen. Jól kivehető, hogy ezek a hírek leginkább a jobboldali újság saját oldalán álló olvasóinak szólnak, valamint az is látható, hogy miért fontos a tartalomelemzés, illetve a keretezés vizsgálata. Hiába jelennek meg a hírportálon írások az előválasztással kapcsolatban, ezek leginkább a Fidesz-KDNP érdekeit hivatottak támogatni. Azt bizonyossággal nem lehet kijelenteni, hogy el is érik a céljukat ezek a keretezések, de megállapítható, hogy teljesen eltérő jelentést kölcsönöznek bizonyos eseményeknek.

6.3.2 24.hu

A 24.hu esetében az mondható el, hogy amennyiben véleménycikkek jelentek meg az oldalon, abban az esetben mindig jelezték ezt, emellett a keretek jóval kisebb arányban jelentek meg a

⁴² Origo (2021): Karácsony összeomlott, sírós hangon gyászról beszélt. origo.hu. [Karácsony összeomlott, sírós hangon gyászról beszélt](#) (utolsó letöltés ideje: 2021. 10. 10.)

24.hu online hírportálon fellelhető cikkekben, összesen a beszámolók egyharmadában találkozhattunk a retorikai keretekkel. Sok esetben csak beszámoltak valamilyen történesről, például arról, ha egy szavazósátorban nem volt valami rendben, vagy ki nyerte az egyes kerületekben a versenyt. Tehát többféle történet is fontosnak tartottak nyilvánosságra hozni, azonban a keretezés jelenségét ez is magában hordozza.

Keret neve	„Rekord” keret	„Lehetőség” keret	Hitelesítő keret
Hívószavak	választási részvétel, rekord	demokrácia, jogállam, korrupció felszámolása	„támadások”, ellehetetlenítés
Értelmezés	Arra szolgál ez a keret, hogy bemutassa mekkora érdeklődést mutatnak a választók az előválasztási procedúra iránt.	Ez a keret arra hivatott, hogy megjelenítse mindazt, ami a jelenlegi kormány leváltásával megtörténhet.	A keret célja, hogy hitelt adjon az előválasztásnak azáltal, hogy az előválasztás online rendszerének a folyamatos támadásával, valamint a Fidesz-KDNP által a választás ellehetetlenítésére való törekvéseivel bizonyítsa mekkora tétellel bír az előválasztás.

2. táblázat A 24.hu által generált keretek és az azokhoz tartozó hívószavak, valamint értelmezések. (Forrás: saját szerkesztés)

A 24.hu esetében három csoportba lehetett a kereteket osztani, ez a három csoport nem egyetlen párt vagy politikai oldal melletti elkötelezettséget jelentett, hanem az előválasztás jelentőségét, hitelességét kívánták bemutatni. A „rekord” keret lényege, hogy folyamatosan beszámoltak az előválasztási részvételi adatokról, amiben mindig kiemelésre került, hogy rekordokat dönt az előválasztási részvétel. Ez igaz is, azonban első alkalommal került megrendezésre országos előválasztás, amiből egyenesen következik, hogy a részvételi adatok rekordokat fognak dönteni. Ezáltal a keret által az érezhető, hogy az előválasztás, mint egyfajta átütő siker, mint a demokrácia ünnepe jelent meg a magyar politikai rendszerben. A keret által a tények elferdítése nem jelent meg, azonban egy bizonyos aspektusra helyezték ezek a beszámolók a hangsúlyt, mégpedig a sikerre, amit a szavazatok számában mértek.

A „lehetőség” keret lényegében ugyanaz, mint az origo.hu esetében a probléma keret, a legfontosabb célja, hogy bemutasson egy olyan valóságot, amiben az előválasztáson résztvevő ellenzéki pártok kerülnek hatalomra. A 24.hu értelmezésében, azonban ez eltér attól, amit

korábban láthattunk. Ennek a keretnek az esetében a hívószavak a demokrácia, jogállam, korrupció felszámolása, aminek a révén az olvasó információt kap arról, hogy mi történhet, ha a jelenlegi kormány leváltásra kerül. Ez, tehát túlmutat az előválasztáson és már az általános koncentrálnál, csakugyan, mint az origo.hu esetében. Ebben a megközelítésben a probléma jelen van pillanatnyilag, amit a Fidesz-KDNP kormány testesít meg és ezek a problémák felszámolásának a lehetőségét hordozzák magukban az előválasztásban résztvevő politikai aktorok. Egyértelműen látható, hogy a kormány-ellenzék korrelációban a probléma mindig a másik féllal, illetve a másik fél hatalomra jutásával jelenik meg.

A hitelesítő keret, az első meghatározott kerethez hasonlóan nem bizonyos tények elferdítésével operál, hanem egyes információk kiemelésével. Ilyen információ az, hogy több alkalommal összeomlott az előválasztás online rendszere, aminek a hátterében a szervezők állítása szerint támadások állnak. Ezt a 24.hu át is vette és támadásokról tudósít, arról a beszámolókból nincs szó, hogy ki és miért támadhatta meg az előválasztást lebonyolító online rendszert, azonban folyamatosan jelen volt a téma az online hírportálon. Emellett arról is megjelentek hírek, hogy a Fidesz-KDNP miként próbálkozik a voksolás megakadályozásával. Tehát ez szembeállítható az origo.hu hírportálon megjelenő hitelrontó kerettel. A hitelrontó keret lényege, hogy az előválasztást hiteltelenítse, ezáltal a szavazók eltántorítása, amíg a 24.hu-nál megtalálható hitelesítő keret a támadások révén kíván hitelt adni az előválasztásnak, ugyanis, ha nincs semmi jelentősége a választásnak, valamint egy színjáték csak, akkor nincs értelme megtámadni az online rendszert.

A két hírportál által használt retorikai keretek elemzése után az a következtetés vonható le, hogy a valóság értelmezésében és a keretek kialakításának a módszertanában nagy különbségek láthatók a két oldal között, azonban a keretezést mindkét oldal használja és hasonlóságokat is felfedezhetünk. Az egyik különbség, hogy az origo.hu szinte kizárólag szubjektív cikkeket jelentetett meg, amíg a 24.hu inkább az egyes információk kiemelésével próbálta meg egyes aspektusokra irányítani a figyelmet. Az Origo esetében a megjelenő információk 90%-ában az volt megfigyelhető, hogy folyamatosan értelmezték is, amíg a 24.hu esetében elenyésző mennyiségben voltak jelen az ilyen értelmezések és minden esetben fel is tüntették, ha véleménycikkekről volt szó.

A két hírportál között két-két keretpár alakult ki, amelyek egymással szöges ellentétben álltak, amik az előválasztás hitelességéről, valamint az általános választásokat követő lehetőségekről szóltak. Az origo.hu esetében a keretek a jobboldalhoz, míg a 24.hu esetében az előválasztáshoz voltak köthetőek.

7. Politika szereplőinek a megjelenése az origo.hu cikkeiben

Ebben a részben a vizsgálat tárgyává magukat a pártokat teszem, amiből kiderül, hogy melyik párt hány alkalommal került említésre és milyen kontextusban az origo.hu cikkeiben. A 24.hu cikkeivel ilyen szinten azért nem foglalkozom, mert egy ellenzékinak tartott hírportál esetében az olvasók valószínűsíthetően nem szorulnak magyarázatra az ellenzéki pártokat illetően, valamint nem jelent nagy meglepetést, ha egyes ellenzéki pártokról olvashatnak a fogyasztók. Emellett az előválasztással a pártok célja nem az ellenzéki médiumokban való szereplés, hanem a kormányközeli médiumokban való megjelenés lehetett.

A Párbeszéd kilenc cikkben jelent meg összesen a 74-ből, ami nem mondható soknak, figyelembe véve azt, hogy Karácsony Gergely Budapest főpolgármestere, jelen párt politikusa. Karácsony Gergely neve a cikkekben több mint száz alkalommal jelent meg, aminek az egyik oka, hogy a kormánypártok aláírásgyűjtése a „Stop Gyurcsány! Stop Karácsony!” nevezetű petíció tartalmazza a nevében a főpolgármester nevét, emellett folyamatosan foglalkozott a kormánymédia Karácsony Gergellyel és a budapesti városvezetéssel. Emellett érdekes, hogy a párbeszéd csak kilenc cikkben jelent meg. Ez részben annak a lejárató kampánynak a része, amelyet Gyurcsány Ferencel a középpontban az ellenzéki előválasztás ellen indított a kormányoldal, aminek a célja az előválasztás politikai értelemben vett degradálása volt. A kormányoldal a kezdetektől fogva arra próbálta helyezni a hangsúlyt, hogy Gyurcsány Ferenc a baloldal vezetője és az előválasztás előre megírt forgatókönyv zajlik, amiben a korábbi miniszterelnök bábja, Karácsony Gergely lesz a miniszterelnök-jelölt. Azt is meg kell említeni a Párbeszédde összefüggésben, hogy három alkalom kivételével, minden alkalommal amikor valamilyen hírt adott róla az origo.hu, minden egyes párt szerepelt a hírben, ezek olyan hírek voltak, amelyben az előválasztásban résztvevő pártok esélyeit latolgatták az előválasztásra vagy közvélemény-kutatási adatokat tettek közzé. A három alkalom, amikor a párt egyedül szerepelt a hírekben az az előválasztási rendszer összeomlásáról szóló hírekhez volt köthető. A Párbeszéd belső levelezéséből kikerült a nyilvánosságba egy részlet, amiben a rendszer készítőit okolják azért, hogy már az előválasztás első napján leállt a rendszer.⁴³

A Magyar Szocialista Párt esetében is a Párbeszédéhez hasonló a helyzet, nyolc cikkben jelent meg maga a párt. Az MSZP túl azon, hogy azokban a cikkekben szerepelt, amelyekben a többi

⁴³ Origo (2021): Szabó Tímea szándékosan hazudott a baloldali előválasztási összeomlásról - lemond-e? origo.hu. <https://www.origo.hu/itthon/20210925-lesz-e-etikai-vizsgalat-szabo-timea-ellen-a-hazugsagaert.html> (utolsó letöltés ideje: 2022. 05. 07.)

párt is megjelent más kontextusban is. Ez a fajta más kontextus azonban leginkább a múltra való visszautalás volt. Ez abban merült ki, hogy amikor megjelent a cikkekben az MSZP, akkor nem a jelenlegi párt jelent meg, hanem a 2010 előtti, hogy mit tett a Magyar Szocialista Párt korábban. Ezt mi sem bizonyítja jobban, minthogy az MSZP egykori koalíciós partnere, a mára már nem létező Szabad Demokraták Szövetsége is megjelent az írásokban három alkalommal. Emellett az is jól bizonyítja ezt, hogy a párt elnöke Tóth Bertalan neve a 74 cikket tekintve két alkalommal merül csak fel. Tehát többször olvashattunk az origo.hu előválasztással foglalkozó írásaiban egy már megszűnt pártról, mint a párt elnökéről. Azonban nem szabad elfelejteni, hogy az MSZP nem indított az előválasztáson saját miniszterelnök-jelölt aspiránst, Tóth Bertalan helyett az MSZP is a Párbeszéd politikusát, Karácsony Gergelyt támogatta.

A Jobbik összesen 22 cikkben szerepelt az origo.hu előválasztással foglalkozó cikkeiben, ami még nem éri el az összes cikk egyharmadát sem. Természetesen a Jobbik is szerepelt azokban a hírekben, amelyekben az összes ellenzéki párt is. Ez a magasabb megjelenési szám annak volt köszönhető, hogy az előválasztás időszakában balesetet szenvedett egy gépjármű az egyik autópályán és kiderült, hogy szavazólapokat is szállítottak gépjárműben. Ezzel az eseménnyel összefüggésben nagyobb számú megjelenést volt képes generálni egy másik történet is, mégpedig, hogy előkerültek fényképek az ózdi választókerületben induló jobbikos jelölről, amelyen a politikus karlendítése volt látható.⁴⁴ A Jobbik elnökének, Jakab Péternek a neve 5 alkalommal volt olvasható az Origo által közölt, előválasztással foglalkozó híradásokban, azonban érdekes, hogy öt olyan alkalom volt csupán, amikor a pártelnök a pártja feltüntetésével szerepelt cikkekben. Ez azt jelenti, hogy összesen 27 cikkben szerepelt a miniszterelnök-jelölt aspiráns, ami első ránézésre jónak mondható a pártjához képes, azonban csak az előválasztás első fordulóját követően szerepelt Jakab Péter neve a pártjának megnevezése nélkül a cikkekben. Jakab Péternek az előválasztás elsőfordulójában nem sikerült elérnie a második fordulóhoz szükséges szavazatok számát, így a politikusról megjelent cikkek nem segíthették a kampányát.

A Lehet Más Politika rendelkezett a legkevesebb megjelenéssel, összesen négy cikkben jelent meg a párt. Ami a párt elnökeit illeti egyik sem jelent meg az előválasztással kapcsolatos origo.hu által közölt cikkek között. Ennek az oka az lehet, hogy nem állított az előválasztásra külön miniszterelnök-jelölt aspiránst, hanem Karácsony Gergelyt támogatta a párt. Az LMP

⁴⁴ Origo (2021): Az ózdi Gyurcsány-show szervezője szenvedett balesetet az M3-as autópályán. origo.hu <https://www.origo.hu/itthon/20210927-az-ozdi-gyurcsany-show-koordinatora-szenvedett-balesetet-az-m3-as-autopalyan.html> (utolsó letöltés ideje: 2022. 05. 07.)

érdekessége még az is, hogy nem született olyan cikk, ami teljes egészben a pártról szólt volna, tehát minden alkalommal más pártokkal együtt jelent meg.

A Demokratikus Koalíció 17 alkalommal jelent meg az Origón megjelent előválasztásról szóló írásokban. Ez a 17 megjelenés nem mondható magasnak még a többi ellenzéki párttal összehasonlítva sem és ugyanez mondható el a párt által állított miniszterelnök-jelölt aspiránsról is. Dobrev Klára nevét összesen hét alkalommal olvashattuk a vizsgált időszakban az előválasztásról szóló cikkekben. Azonban Dobrev Klára mint „Gyurcsányné” további hat alkalommal jelent meg meg, ami már erősen kapcsolódik az Origo által használt keretekhez. Látható, hogy a kormánymédia megpróbálta teljesen összemosni az előválasztást Gyurcsány Ferenc személyével, aminek eredményeképp majdnem ugyanannyi alkalommal nevezték az origo.hu munkatársai a Demokratikus Koalíció miniszterelnök-jelölt aspiránsát a gúnynevéen, mint ahány alkalommal a teljes nevén. Ami azonban ennél is érdekesebb és nagyobb bizonyíték az előbbi tézis bizonyítására, hogy Gyurcsány Ferenc neve vagy legalább a vezetéckneve összesen kilenc cikkben nem jelent csak meg. Ez azt jelenti, hogy majdnem a cikkek kilencven százalékában benne volt az a szó, hogy Gyurcsány.

A Momentum nevét összesen tíz írásban láthattuk és a többségét az előválasztás elő fordulója után. Ennek oka, hogy az Origo kivesézte Fekete-Győr András lemondását a pártelnöki posztjáról.⁴⁵ A pártelnök összesen öt alkalommal volt olvasható, ami különösen érdekes, hogy Fekete-Győr András neve addig, amíg az előválasztás első fordulója zajlott egyetlen alkalommal sem jelent meg az Origo által közölt cikkekben.

Márki-Zay Péter neve húsz cikkben szerepel összesen, de mindegyik az első fordulót követően született. Márki-Zay Péter előválasztási szereplése nem volt igazán központi a viszonylag magas szám ellenére, mert nem mint egy erős kihívó jelent meg az Origo cikkeiben, több alkalommal is úgy jelent meg mint egy báb, aki vissza fog lépni Karácsony Gergely javára a második forduló előtt.⁴⁶

Összességében elmondható, hogy bár a pártok megjelentek az Origo által közölt előválasztásról szóló hírekben, azonban ez inkább negatívan érintette őket, mintsem előnyükre vált volna. Az látható, hogy a pártok leginkább a botrányaival voltak képesek megjelenéseket generálni

⁴⁵ Origo (2021): Ki a Momentum új vezetője, aki hátba szúrta a régóta kinevetett, most meg is bukott Fekete-Győr Andrást? origo.hu. <https://www.origo.hu/itthon/20211013-orosz-anna-gyurcsany-ferenc-baloldal-momentum.html> (utolsó letöltés ideje: 2022. 05. 07.)

⁴⁶ Origo (2021): Már nincs tétje a Gyurcsány-show-nak. origo.hu. <https://www.origo.hu/itthon/20211002-mar-nincs-tetje-az-elovalasztasnak.html> (utolsó letöltés ideje: 2022. 05. 07.)

maguknak. A pártok vezetőit tekintve pedig látható volt, hogy gyakran inkább róluk szóltak a beszámolók, mintsem a pártokról, azonban ez nem feltétlenül korlátozódott a pártelnökökre. Érdekes jelenség, hogy több megjelenés jutott politikai aktorok számára, amikor már nem voltak bent az előválasztási versenyben. Egyértelműen látható, hogy az origo.hu ebben az esetben szelektálta az információkat, illetve a résztvevőket. Nem lehet véletlen, hogy amíg Gyurcsány Ferenc neve szinte az összes cikkben szerepel úgy, hogy az előválasztáson el sem indult, addig viszont például Fekete-Győr András neve az előválasztás első fordulójában nem kerül említésre. Ezzel a kormányoldal célja valószínűsíthetően amellett, hogy Gyurcsány Ferenc nevével degradálja az előválasztást az volt, hogy egyetlen jelölt számára se biztosítsanak felületet. Tehát a közvélemény előtt megpróbáltak bizonyos jelölteket elrejteni. Karácsony Gergely volt a másik olyan szereplő, akinek a neve többször is olvasható volt, amiből arra lehet következtetni, hogy a kormányoldal számára szimpatikus kihívó lett volna Orbán Viktorral szemben. Valamint egy országosan ismert politikai poszt birtokában indult Karácsony Gergely, ami azzal is jár, hogy nagyobb számban vannak vele egyet nem értő, nem szimpatizáló választópolgárok.

Mindenképp fontos kiemelni, hogy a 2022-es országgyűlési választást követően minden az ellenzéki előválasztást szervező párt rendelkezik parlamenti frakcióval, aminek a következtében kijelenthető, hogy ismert pártokról van szó. Eszerint pusztán a médianapirendjére kerülés nem jelenthet önmagában előnyt egy választási kampányban. Az Origo próbálta a vizsgált időszakban kiemelni azokat a történéseket, amik negatívan hatnak az ellenzéki szereplőkre, azonban amikor tétjét érezte a lap annak, hogy megjelenési felületet biztosítsanak az aktorok számára, akkor inkább figyelmen kívül hagyták az ellenzékiekkel összefüggésben álló információkat.

8. Összegzés

A kutatás során következő részében következik a feltett kérdések megválaszolása, valamint a kutatási eredményeim összegzése. A kutatás során láthatóvá vált, hogy az előválasztással mindkét országos ismerettséggel rendelkező internetes hírportál foglalkozott, azonban nem ugyanolyan mértékben. A kormányoldaliként számontartott origo.hu oldalán kevesebb, mint feleannyi tartalom volt látható a kutatás témájával összefüggésben, mint a 24.hu felületén. Ennek az egyik oka, hogy nem adtak hírt minden eseményről, ami kapcsolatban állt az előválasztással, valamint kevesebb alkalommal jelentek meg az előválasztási eredményekre vonatkozó cikkek is. Ez azt jelenti, hogy ebből a szempontból nem volt képes leuralni a magyar médiumokat az előválasztás, illetve az előválasztáson keresztül a hat együttműködő ellenzéki párt.

Ahogy arra a kutatás kvantitatív része rámutatott nem minden esetben ugyanazon események voltak a kiemelték a két internetes hírportál esetében. A 24.hu legtöbb megjelenése napi bontásban az előválasztás két fordulója közötti visszalépésekről szólt. Az origo.hu-nál is kiemelt ügyként szerepelt Karácsony Gergely visszalépése, azonban ez a visszalépés úgy került bemutatásra, mint a főpolgármester bukása. Ez a fajta kommunikáció folyamatosan jellemezte az Origót minden esetben, amikor egy ellenzéki politikus számára kedvezőtlen helyzet állt elő, akkor generált számukra megjelenést az Origo, ellenkező esetben azonban inkább elhallgatásra kerültek az ellenzéki szereplők. Ezzel a célja a velük, olvasói oldalról való azonosulás elkerülése volt. A cikkeikben a hírportálok egymásnak teljes mértékben ellentmondó valóságkonstrukciókat mutattak be. Az ellenzéki oldalon megjelent egy kormányváltó hangulat, ahol mindenki hisz abban, hogy a választások után minden problémája megszűnik az országnak, míg a kormányoldalon egyfajta ellenzéki „cirkusz” volt látható, ami teljesen értelmetlen, mert úgymint előre ki van osztva, hogy ki lesz az előválasztás nyertese.

Az előválasztást illetően mindkét híroldal esetében három különböző keretet találtam. A három-három keret között abból a szempontból voltak hasonlóságok, mindkét hírportálnál próbálták értelmezni a helyzetet és a saját elképzelésük szerinti jövőre vonatkozó keretek is megjelentek. Az origo.hu esetében az volt látható, hogy leggyakrabban szubjektív elemzések láttak napvilágot az előválasztással összefüggésben, míg a 24.hu esetében inkább az egyes információdarabkák többszöri ismétlés általi kiemelése volt a hangsúlyosabb. Ezáltal megjelent két egymástól teljesen eltérő valóságkonstrukció, amelyek által érzékelhető volt, hogy miként pozicionálják magukat a hírportálok a kormányhoz viszonyítva. Emellett arra is fény derült a

kutatás során, hogy a hírek keretezése okkal történt, mindkét oldal esetében meg lehetett határozni, hogy mi lehetett a céljuk a keretek használatával.

Az ellenzéki pártok Origón való megjelenéseinek vizsgálata által még inkább sikerült az origo.hu céljaira rávilágítani, emellett tisztán láthatóvá vált az is, hogy az ellenzéki pártok azon reménye, hogy az előválasztással valamiféle hasznot szerezhettek maguknak a médiumokon keresztül szertefoszlott. Az ellenzéki előválasztás arra alkalmas lehetett, hogy egyfajta „kormányváltó hangulat” látszatát kelthessék az országban, sőt akár még igaz is lehetett ez a hangulat, azonban ez jóval a 2022-es áprilisi választások előtt zajlott le, így amennyiben volt is ilyen hangulat ezt nem voltak képesek fenntartani. Emellett azt is meg kell jegyezni, hogy a pártoknak valószínűsíthetően nem az volt a célja, hogy egy olyan miniszterelnök-jelölttel induljanak neki a 2022-es választásoknak, aki a hat párton kívül áll.

Összességében tehát elmondható, hogy az előválasztás az ellenzék számára nagyobb megjelenési felületet volt képes biztosítani, nagyobb szeletet volt képes kivágni a médianapirendből. Ettől függetlenül a pártok megjelenései nem feltétlenül csapódtak le pozitívan a közvélemény napirendjén, ami a két teljesen egymásnak ellentmondó valóságértelmezésből fakad. Ez a kutatás nem terjed ki arra, hogy az interpretáció hatásosságát is vizsgálja, azonban a 2022-es országgyűlési választások, ha nem is teljesen valós képet festve, de mutatják az esemény hatásosságát. Emellett nem szabad arról sem megfeledkeznünk, hogy ma már a közösségi média is nagy szerepet játszik a hírfogyasztásban, így nem szabad ma már csupán az online hírmédiumok oldaláról eseményeket vizsgálva kimerítő választ adni bizonyos kérdésekre.

9. Irodalomjegyzék

- Andok Mónika (2015): Médiahatások. In: Aczél Petra (szerk.) *Műveljük a médiát!* Budapest, Wolters Kluwer. pp. 97–131.
- Bajomi Lázár Péter (2017): Manipulál-e a média? *Médiakutató* 18/4. pp. 61–79.
- Bajomi-Lázár Péter (2019): A patrónusi-kliensi médiarendszer és az újságírói szükségletek Maslow-piramisa. *Médiakutató*, 20/1. pp. 41–58.
- Bátorfy Attila (2017): Az állam foglyul ejtésétől a piac fogvatartásáig: Orbán Viktor és a kormány médiamodellje 2014 után. *Médiakutató*, 18/1-2. pp. 7–30.
- Chan Jimmy, Suen Wing (2009): Media as watchdogs: The role of news media in electoral competition. *European Economic Review*. 53/7. pp. 799–814.
- Curran James (1991): Rethinking the Media as a Public Sphere. In: Dahlgren Peter, Sparks Colin (szerk.) *Communication and Citizenship. Journalism and the Public Sphere*. London & New York, Routledge pp. 27–57.
- Entman M. Robert (1993): Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication* 43/4. pp. 51–58.
- Everett M. Rogers, James W. Dearing (1988): Agenda-setting research: Where has it been? Where is it going? In: *Annals of the International Communication Association*. 11/1. pp. 555–594
- Goffman Erving (1974): *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Harvard University Press, New York. pp. 21–40.
- Hallahan Kirk (1999): Seven Models of Framing: Implications for Public Relations. In: *Journal of Public Relations Research* 11/3. pp. 205–242.
- Handrickson J. Tankard, Silberman L., J. J., Bliss, K, Ghanem S. (1991). Media frames: Approaches to conceptualisation and measurement. Paper presented to the Association for Education in Journalism and Mass Communication, Boston.
- Jörg Matthes, Kohring Matthias (2008): The Content Analysis of Media Frames: Toward Improving Reliability and Validity. In: *Journal of Communication*. 58/2. pp. 258–279.
- Kiss Balázs, Szabó Gabriella (2019): A médiafölényről. *Politikatudományi Szemle*, XXVIII/4. pp. 65–86.
- McCombs Maxwell, Shaw L. Donald (1972): The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, vol. 36/2. pp. 176–187.

- Merkovity Norbert (2012): A hagyományos politikai kommunikáció. In. Bevezetés a hagyományos és az új politikai kommunikáció elméletébe. Szeged, Pólay Elemér Alapítvány. pp. 21–41.
- Miller M. Mark, Andsagaer L. Julie, Riecherf P. Bonnie (1998): framing the candidates in presidential primaries: issues and images in press releases and news coverage. In. Journalism & mass communication quarterly. 75/2. pp. 312–324.
- Nelson W. Polsby, Aaron Wildavsky (2008): Voters. In. Presidential Elections: Contemporary Strategies of American Electoral Politics. New York, Rowman & Littlefield. pp. 5–26.
- Patkós Veronika, Szántó András (2021): Jobban tudják-e az okos szavazók? Az iskolázottság, a hírfogyasztás és a politikai érdeklődés szerepe a pártos elfogultság alakulásában. Politikatudományi Szemle, 2020/4. pp. 55–81.
- Patton Quinn Michael (2014): Strategic Themes in Qualitative Inquiry. In. Qualitative Research & Evaluation Methods Integrating Theory and Practice. New York, Sage Publications. pp. 37–75.
- Semetko A. Holli, Valkenburg Patti M. (2000): Framing European politics: A Content Analysis of Press and Television News. Journal of Communication. 50/2. pp. 93–109.
- Sipos Balázs (2013): Bias, Partisanhip, Journalistic Norms and Ethical Problems in the Contemporary Hungarian Political Media. Central European Journal of Communication, 6/1. pp. 89–104.
- Sipos Balázs (2010): Média és demokrácia Magyarországon. A politikai média jelenkor-története - 20 év után. Budapest, Napvilág Kiadó. pp. 160–176.
- Strömberg David (2004): Mass Media Competition, Political Competition, and Public Policy. Review of Economic Studies. 71/1. pp. 265–284
- Sükösd Miklós (1993) Politika és média a mai Magyarországon. In: Mészlivetz Ferenc (szerk.) Kultúra és társadalom egy új korszakban. Budapest & Szombathely: Pesti Szalon Könyvkiadó & Savaria University Press
- Szabó Gabriella, Kiss Balázs (2012): Trendek a politikai kommunikációban. Magyarország az ezredfordulón. Boda Zsolt, Körösenyi András (szerk.). Van irány? Trendek a magyar politikában, Budapest, MTA TK PTI. pp. 110–128.
- Szoboszlai György, Wiener György (2016): Választási formulák. In. Választáspolitikológia- Változások és trendek. Budapest, Napvilág kiadó. pp. 13–33.

- Török Gábor (2005): A politikai napirend fogalma. In. A politikai napirend. Budapest, Akadémiai Kiadó. pp. 19–64.
- Oross Dániel (2020): Versengő demokráciafelfogások, új részvételi lehetőségek? Képviselő, részvétel, deliberáció és demokratikus innovációk. Politikatudományi Szemle 2020/4. pp. 105–120
- Zhongdang Pan, Ksicki M. Gerald (2012): Framing Analysis: An Approach to News Discourse. In. Political Communication. 10/1. pp. 55–75

10. Felhasznált internetes források

- Marjai János (2021): Dobrev reagált Karácsony és Márki-Zay bejelentésére. 24.hu. <https://24.hu/belfold/2021/10/06/dobrev-klara-karacsony-gergely-marki-zay-peter-elovalasztas-visszalepes-targyalas/> (utolsó letöltés ideje: 2021. 10. 07.)
- Mázsár Tamás, Horváth Csaba László (2021): Karácsony Gergely visszalépett Márki-Zay Péter javára. 24.hu. <https://24.hu/belfold/2021/10/08/karacsony-gergely-visszalep-marki-zay-peter-elovalasztas-2021/> (utolsó letöltés ideje: 2021. 10. 10.)
- Mérték Médiaelemző Műhely (2019): Mindent beborít a Fidesz-közel média, Mérték Blog, <https://mertek.atlatszo.hu/mindent-beborit-a-fidesz-kozeli-media/> (utolsó letöltés: 2022. 05. 10.)
- NMHH (2021): Internetes közönségmérési adatok (2021. II. negyedév). nmhh.hu. https://nmhh.hu/cikk/222960/Internetes_kozonsegmeresi_adatok_2021_II_negyedev (utolsó letöltés ideje: 2021. 09. 12.)
- Origo (2021): A jövő évi országgyűlési választások tétje a gyarapodás vagy a marakodás. origo.hu. <https://www.origo.hu/itthon/20210929-mestersegesen-pumpalhettek-fel-az-elovalasztas-reszveteli-adatait.html> (utolsó letöltés ideje: 2021. 10. 10.)
- Origo (2021): Az ózdi Gyurcsány-show szervezője szenvedett balesetet az M3-as autópályán. origo.hu <https://www.origo.hu/itthon/20210927-az-ozdi-gyurcsany-show-koordinatora-szenvedett-balesetet-az-m3-as-autopalyan.html> (utolsó letöltés ideje: 2022. 05. 07.)
- Origo (2021. 10. 08.): Karácsony összeomlott, sírós hangon gyászáról beszélt. origo.hu. [Karácsony összeomlott, sírós hangon gyászáról beszélt](https://www.origo.hu/itthon/20211008-karacsony-osszeomlott-siros-hangon-gyaszrol-beszelt) (utolsó letöltés ideje: 2021. 10. 10.)
- Origo (2021): Ki a Momentum új vezetője, aki hátba szúrta a régóta kinevetett, most meg is bukott Fekete-Győr Andrást? origo.hu. <https://www.origo.hu/itthon/20211013-orosz-anna-gyurcsany-ferenc-baloldal-momentum.html> (utolsó letöltés ideje: 2022. 05. 07.)
- Origo (2021) Szabó Tímea szándékosan hazudott a baloldali előválasztási összeomlásról - lemond-e? origo.hu. <https://www.origo.hu/itthon/20210925-lesz-e-etikai-vizsgalat-szabo-timea-ellen-a-hazugsagaert.html> (utolsó letöltés ideje: 2022. 05. 07.)
- Origo (2021): Tudatosan felpumpálták a baloldali előválasztási komédia részvételi adatait, bárki bármennyiszer szavazhatott. origo.hu. [Tudatosan felpumpálták a baloldali előválasztási komédia részvételi adatait, bárki bármennyiszer szavazhatott](https://www.origo.hu/itthon/20211002-tudatosan-felpumpaltak-a-baloldali-elovalasztasi-komedia-reszveteli-adatait-barki-barmennyiszer-szavazhatott) (utolsó letöltés ideje: 2021. 10. 02.)